

Masterproef Politieke Communicatie

Wie heeft de onderhandelingen gewonnen?

Een analyse van de partijprogramma's en het regeerakkoord van 2014

Ellen Brits

Promotor: Prof. Dr. Stefaan Walgrave
Verslaggever: Prof. Dr. Peter Van Aelst

Master Politieke Communicatie (www.politiekecommunicatie.be)
Rolnummer studente: s0101491
Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen
Academiejaar 2014-2015

Masterproef Politieke Communicatie

Wie heeft de onderhandelingen gewonnen?

Een analyse van de partijprogramma's en het regeerakkoord van 2014

Ellen Brits

Promotor: Prof. Dr. Stefaan Walgrave
Verslaggever: Prof. Dr. Peter Van Aelst

Master Politieke Communicatie (www.politiekecommunicatie.be)
Rolnummer studente: s0101491
Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen
Academiejaar 2014-2015

Voorwoord

Politiek interesseerde me als kind al. Politieke Wetenschappen gaan studeren was dan ook een logische en bewuste keuze. En nu studeer ik bijna af in de richting Politieke Communicatie. De Masterproef is het eindpunt van mijn studie Politieke Communicatie aan de Universiteit van Antwerpen. Uiteraard wil ik graag een aantal mensen bedanken.

Eerst en vooral wil ik mijn promotor, Stefaan Walgrave, bedanken. Zijn goede raad, enorme enthousiasme en optimisme waren van onschatbare waarde. Zijn snelle antwoorden op mijn vragen, apprecieer ik erg. Vervolgens wil ik graag Julie Sevenans bedanken, voor haar hulp in verband met het woordenboek en het programma Lexicoder. Ook Ann Aertssen, de studietrajectbegeleidster van PSW, verdient een bedankje. Zonder haar had mijn carrière aan de UA er waarschijnlijk heel anders uitgezien.

Twee heel belangrijke mensen, mogen niet vergeten worden. Zij zorgden ervoor dat ik mocht en kon studeren. Mama en papa, bedankt voor de kansen en het vertrouwen. Bedankt dat jullie steeds achter mij staan. Dank ook aan mijn broer Jeroen voor de steun, de koffie en opbeurende grapjes als ik het even moeilijk had. Ook de rest van de familie wil ik bedanken. Graag vermeld ik de grootouders even apart, dit onder andere voor hun steunende telefoontjes. Verder wil ik ook iedereen van de Nielse ConcertBand bedanken, met een extra bedankje voor Ilse. Tot slot nog een 'hele dikke merci' aan al de vrienden en vriendinnen, met een speciale vermelding voor Bo, Eveline, Jasmien en Joke.

Abstract

Deze masterproef onderzoekt wie de regeringsonderhandelingen na de verkiezingen van 2014 heeft gewonnen. We willen weten welke partij de grootste beleidsimpact heeft. We kijken dit zowel voor de Vlaamse als Federale regeringsonderhandelingen na. We leggen de partijprogramma's naast de regeerakkoorden. Op die manier kunnen we nagaan welke partij het meest gewogen heeft op het regeerakkoord. We onderzoeken dit op drie manieren: via issues, via beloften en via het woordgebruik. Issues gaan over het belang dat gehecht wordt aan thema's. Door naar de issues te kijken, komen we te weten welke thema's partijen belangrijk vinden en welke thema's belangrijk zijn in het regeerakkoord. Bij de beloften gaan we na hoeveel beloften we uit het regeerakkoord terugvinden in de partijprogramma's. Bij het woordgebruik gaan we de tekstuele overeenkomsten tussen de regeerakkoorden en partijprogramma's na. Kort gezegd komen we via deze drie manieren te weten wie 1) prioriterende macht heeft (issues), 2) positionele macht heeft (beloften) en 3) discursieve macht heeft (woordgebruik).

CD&V heeft de meeste prioriterende en discursieve macht wanneer we kijken naar het Vlaams regeerakkoord. N-VA heeft de meeste prioriterende, positionele en discursieve macht als we naar het Federaal regeerakkoord kijken. Ook bij het Vlaams regeerakkoord heeft N-VA de meeste positionele macht. Wanneer we naar de Franstalige partijen kijken, zien we dat MR de meeste prioriterende macht heeft en PS de meeste discursieve macht, met maar een kleine voorsprong op MR. Alles in beschouwing genomen maakt dat we kunnen concluderen dat: CD&V de Vlaamse onderhandelingen heeft gewonnen en N-VA en MR de Federale onderhandelingen.

Sleutelbegrippen: regeringsonderhandelingen – beleidsimpact – issues – pledges – woordgebruik – partijprogramma's – regeerakkoord

Inhoud

Voorwoord	i
Abstract	ii
1 Inleiding	1
1.1 Probleemstelling.....	1
1.2 Wetenschappelijke relevantie.....	2
1.3 Maatschappelijke relevantie	2
1.4 Opbouw	3
2 Literatuuroverzicht.....	4
2.1 Inleiding	4
2.2 Hoe beleidsimpact meten?	4
2.2.1 Beloften	4
2.2.2 Issues	7
2.2.3 Woordgebruik.....	8
2.2.4 Alternatieven	9
2.3 Waar beleidsimpact meten	10
2.3.1 Partijprogramma	10
2.3.2 Regeerakkoord	11
2.3.3 Alternatieven	12
3 Hypothesen	14
4 Operationalisering.....	18
5 Methoden.....	19
5.1 Prioritiserende macht.....	19
5.2 Positionele macht.....	22
5.3 Discursieve macht	25
6 Resultaten en analyse	27
6.1 Prioritiserende macht.....	27
6.1.1 Nederlandstalige partijen.....	27
6.1.2 Franstalige partijen.....	33
6.2 Positionele macht	36
6.2.1 Vlaams regeerakkoord	36
6.2.2 Federaal regeerakkoord	42
6.3 Combinatie prioritiserende en positionele macht	48
6.4 Discursieve macht	50
6.5 Hypothesen en antwoord op onderzoeksvraag	54

7	Conclusie	61
8	Discussie	63
9	Bronnen	65
10	Bijlagen	67

Lijst met tabellen

Tabel 1:	Overzicht hypothesen
Tabel 2:	Relatieve aantallen per thema in Federaal regeerakkoord, Vlaams regeerakkoord en Nederlandstalige Partijprogramma's
Tabel 3:	Correlaties Nederlandstalige partijen
Tabel 4:	Correlaties Nederlandstalige partijen en regeerakkoorden
Tabel 5:	Relatieve aantallen per thema in Federaal regeerakkoord en Franstalige Partijprogramma's
Tabel 6:	Correlaties Franstalige partijen
Tabel 7:	Correlaties Franstalige partijen en regeerakkoord
Tabel 8:	Aantal beloften per thema in Vlaams regeerakkoord - kolompercentages
Tabel 9:	Aantal beloften per thema in Vlaams regeerakkoord - rijpercentages
Tabel 10:	Overzicht beloften uit Vlaams regeerakkoord die overlappen
Tabel 11:	Overzicht overlap beloften uit Vlaams regeerakkoord tussen partijen
Tabel 12:	Overzicht beloften uit Vlaams regeerakkoord per partij
Tabel 13:	Aantal beloften per thema in Federaal regeerakkoord - kolompercentages
Tabel 14:	Aantal beloften per thema in Federaal regeerakkoord - rijpercentages
Tabel 15:	Overzicht beloften uit Federaal regeerakkoord die overlappen
Tabel 16:	Overzicht overlap beloften uit Federaal regeerakkoord tussen partijen
Tabel 17:	Overzicht beloften uit Federaal regeerakkoord per partij
Tabel 18:	Bivariate regressie van belang aan thema's in de partijprogramma's op het aantal beloften in het Vlaams regeerakkoord
Tabel 19:	Bivariate regressie van belang aan thema's in de partijprogramma's op het aantal beloften in het Vlaams regeerakkoord
Tabel 20:	Partijen in volgorde van impact op Vlaams regeerakkoord
Tabel 21:	Partijen in volgorde van impact op Federaal regeerakkoord
Tabel 22:	Partijen in volgorde van impact op Federaal regeerakkoord
Tabel 23:	Overzicht aanvaarde en verworpen hypothesen

Lijst met figuren

- Figuur 1: Voorbeeld document van de Senaat
- Figuur 2: Voorbeeld uitkomst Lexicoder (gecodeerd partijprogramma)
- Figuur 3: Voorbeeld codeerschema beloften
- Figuur 4: Aantal vage en concrete beloften in Vlaams regeerakkoord
- Figuur 5: Aantal beloften van Vlaams regeerakkoord in de partijprogramma's van de regeringspartijen
- Figuur 6: Aantal vage en concrete beloften in Federaal regeerakkoord
- Figuur 7: Aantal beloften uit Federaal regeerakkoord in de partijprogramma's van de regeringspartijen
- Figuur 8: Woordgebruik Vlaams regeerakkoord in vergelijking met Nederlandstalige partijprogramma's
- Figuur 9: Woordgebruik Federaal regeerakkoord in vergelijking met Nederlandstalige partijprogramma's
- Figuur 10: Woordgebruik Federaal regeerakkoord in vergelijking met Franstalige partijprogramma's

1 Inleiding

1.1 Probleemstelling

Op zondag 25 mei 2014 vond de moeder der verkiezingen plaats. Burgers trokken naar de stembus voor de Regionale, Nationale en Europese verkiezingen. Aan Vlaamse kant was er één grote winnaar, de Nieuw-Vlaamse Alliantie (N-VA). Al deden alle partijen, op het Vlaams Belang (VB) na, wel of ze winnaars waren. Partijen waren blij dat ze relatief gezien stand hadden kunnen houden en niet verpletterd werden door N-VA. Aan Franstalige kant bleef de Parti Socialiste (PS) de grootste partij, al scoorde ze in het algemeen lager dan de vorige verkiezingen. De tweede partij was Mouvement Réformateur (MR), die een paar procenten winst boekte. De grote verliezer aan Waalse kant was de groene partij, Ecolo.

Nadat de kiezer heeft gesproken, moeten de partijen aan de slag. Van hen wordt verwacht dat ze een regering vormen. Er worden regeringsonderhandelingen opgestart die moeten leiden naar het regeerakkoord. Hierin schrijven de regeringspartijen wat ze de komende legislatuur willen bereiken (Devos, 2006). Het komt erop aan om tijdens de onderhandelingen de voorstellen, thema's en beloftes in het regeerakkoord te krijgen. Je kan je de vraag stellen of de winnaar van de verkiezingen ook de winnaar van de onderhandelingen is.

In dit onderzoek willen we nagaan wie de onderhandelingen na de verkiezingen van 25 mei gewonnen heeft. Welke partij heeft het meeste kunnen 'binnenhalen'? Welk partijprogramma vertoont de grootste gelijkenis met het regeerakkoord? Onze onderzoeksvraag luidt dan ook als volgt: *“Wie heeft de regeringsonderhandelingen na de verkiezingen van 2014 gewonnen?”*.

Hoe gaan we dat onderzoeken? We gaan de partijprogramma's naast het regeerakkoord leggen. Meer specifiek doen we dat op drie manieren. Ten eerste kan er gekeken worden naar 'pledges'. Dat zijn beloften die partijen in hun partijprogramma's hebben neergeschreven. In de Engelstalige literatuur wordt er over 'pledges' gesproken, in dit onderzoek zullen we het echter systematisch over beloften hebben. Beloften geven een bepaalde richting aan. Het gaat dus met andere woorden over posities. Ze geven weer wat partijen juist willen doen. Willen ze maatregelen behouden of afschaffen? Willen ze bijvoorbeeld hogere of lagere belastingen? Wanneer partijen een concrete belofte doen, zullen ze vermelden hoeveel meer of hoeveel minder. Ten tweede kunnen we ook thematisch kijken naar de partijprogramma's en het regeerakkoord, dan gaat het over de 'issues'. Issues zijn vager en breder dan beloften. Ze geven geen richting aan. Hier kijken we enkel naar de hoeveelheid aandacht. Welke thema's krijgen veel en welke krijgen weinig aandacht. Ten derde is er ook de mogelijkheid om te kijken naar het woordgebruik. Hier gaan we na in hoeverre de partijprogramma's en het regeerakkoord zuiver tekstueel overeenkomen.

Kort gezegd komen we via deze drie manieren te weten wie 1) positionele macht heeft (beloften), 2) prioriterende macht heeft (issues) en 3) discursieve macht heeft (woordgebruik).

1.2 Wetenschappelijke relevantie

In de literatuur is er veel onderzoek te vinden naar issues en veel onderzoek naar beloften. Wij voegen daar nog woordgebruik aan toe. De combinatie van issues, beloften en woordgebruik is uniek. Dit onderzoek is in dat opzicht innovatief. Het zijn drie verschillende methoden die drie verschillende dingen onderzoeken. Door de drie benaderingen te combineren kunnen we effectief nagaan of de verschillende benaderingen elkaar tegenspreken of net tot dezelfde resultaten leiden. We bekijken ze niet als concurrenten, maar als aanvullingen. Het genuanceerde beeld, dat ontstaat door de drie methoden, kan niet anders dan nuttig zijn voor de wetenschap. Door niet te focussen op een bepaalde methode krijgen we bovendien een vollediger en daardoor dus genuanceerder beeld.

1.3 Maatschappelijke relevantie

Niet alleen voor de wetenschap is dit onderzoek belangrijk, ook maatschappelijk is ze relevant. Politiek is nu eenmaal iets dat alle mensen aanbelangt, of zou moeten aanbelangen. Verkiezingen zijn het sluitstuk van onze democratie. Voor de verkiezingen stellen partijen een partijprogramma op. In dat partijprogramma staat welke thema's ze belangrijk vinden en welke oplossingen zij hebben voor allerlei problemen. Eigenlijk kan je het partijprogramma bekijken als een soort contract. Een contract dat de partijleiding afsluit met de kiezers. Wanneer ze mee een regering vormen, moeten de partijen zo veel mogelijk proberen om wat zij in hun partijprogramma geschreven hebben, in het regeerakkoord te krijgen. Er wordt verwacht dat eens partijen aan de macht zijn, ze zich ook naar hun vooropgestelde beleidsintenties gedragen. In een democratie is het belangrijk dat partijen hun beloften houden. In dit onderzoek kijken we naar welke thema's (issues) de partijen belangrijk vinden, onderzoeken we beloften en kijken we naar het woordgebruik. Zijn de thema's die partijen het belangrijkste vinden, ook het meest aanwezig in het regeerakkoord? En wat met de beloften die ze maken? Is het 'belofte maakt schuld'? Of smelten de beloften nadien als sneeuw voor de zon? Moeten we met z'n allen het partijprogramma meer gaan lezen? Of maakt het niet uit wat partijen daarin schrijven en laten ze dat document tijdens de regeringsonderhandelingen voor wat het is. Als blijkt dat het partijprogramma niet zomaar een blaadje papier is, moeten we dan als kiezers niet meer moeite doen om die documenten eens van dichterbij te bekijken. Om te weten waar de partijen echt voor staan en wat ze echt willen.

1.4 Opbouw

De vraag wie de regeringsonderhandelingen heeft gewonnen wordt beantwoord door gebruik te maken van drie methoden. In het volgende hoofdstuk wordt besproken hoe en waar we beleidsimpact kunnen meten. Eerst bespreken we dus de drie methoden: beloften, issues en woordgebruik. Uiteraard hebben we het ook over mogelijke alternatieven. Daarna bespreken we de documenten die we nodig hebben om onderzoek te doen naar beloften, issues en woordgebruik. Wij kiezen voor de partijprogramma's en het regeerakkoord. Ook hier bestaan er alternatieven, die eveneens besproken worden. In het daarop volgende hoofdstuk komen de hypothesen aan bod. Hierin staan dus de verwachtingen van ons onderzoek. Daarna zal er uitgelegd worden hoe we te werk gaan. De operationalisering en methoden worden hierin toegelicht. Vervolgens worden de resultaten besproken. Deze zijn zowel beschrijvend als verklarend. Eindigen doen we met een conclusie en discussie.

2 Literatuuroverzicht

2.1 Inleiding

Om een antwoord te vinden op de onderzoeksvraag “*Wie heeft de regeringsonderhandelingen na de verkiezingen van 2014 gewonnen?*” moeten we beslissen op wat we ons gaan baseren. We willen weten welke partij de meeste invloed op het regeerakkoord had. Eigenlijk willen we dus beleidsimpact meten. Daarom gaan we documenten met elkaar vergelijken. We vergelijken de beleidsintenties van partijen met beleidsintenties van een collectiviteit van partijen, namelijk de regering. We moeten weten wat de voorkeuren en preferenties zijn van de partijen en hebben daardoor een document van de politieke partijen nodig. Als document voor de regering, kiezen we voor het regeerakkoord. Dit omdat onderzoek van Joly (2014) aantoont dat partijprogramma’s een aanzienlijk effect hebben op het regeerakkoord. Om beleidsvoornemens en voorkeuren van politieke partijen te bestuderen, wordt door onderzoekers dus vaak beroep gedaan op partijprogramma’s (Joly, 2014). Ze bevatten issues, beloften en uiteraard ook woorden. Hetzelfde geldt voor het regeerakkoord.

Kijken naar wetten, budget en the State of the Union zouden een alternatief kunnen zijn. De alternatieven komen, net zoals de gekozen documenten, in dit hoofdstuk uitgebreider aan bod.

Onderzoek naar beleidsdocumenten kan standaard onderverdeeld worden in twee categorieën: de ‘pledge’ benadering en de ‘salience’ benadering. Met andere woorden onderzoek naar beloften en issues. Al wordt er ook vaak gebruik gemaakt van de links/rechts schaal. Beloften geven een bepaalde richting aan. Het gaat over posities. Ze geven weer wat partijen juist willen doen. Bij de issues gaat het over de hoeveelheid aandacht die aan een thema besteed wordt. Terwijl de eerste zich enkel richt op beleidsbeloften in partijprogramma’s, maakt de tweede gebruik van het hele document om beleidsprioriteiten af te leiden. U leest er meer over op de volgende pagina’s.

Eerst gaan we dieper in op de vraag hoe we beleidsimpact kunnen meten. Daarna bespreken we waar we beleidsimpact kunnen meten. We bespreken telkens de gekozen mogelijkheden, maar ook de alternatieven.

2.2 Hoe beleidsimpact meten?

2.2.1 Beloften

Beloften zijn een belangrijk onderdeel van de verkiezingscampagnes (Costello & Thomson, 2008). Ten eerste, maken politici specifieke beloften om bepaalde acties te ondernemen of om bepaalde resultaten te bereiken als ze verkozen worden. Ten tweede, zijn partijen die voorafgaand aan de campagne in de regering zaten verantwoordelijk voor de beloften die ze in de vorige verkiezingscampagne hebben gedaan. Als een regeringspartij haar beloften niet heeft gehouden, dan maakt hen dat niet geloofwaardig tijdens de huidige campagne (Costello & Thomson, 2008).

Wanneer wetenschappers onderzoek willen voeren naar beloften, moeten ze twee vragen stellen (Costello & Thomson, 2008). Ten eerste, waar vinden we beloften? We vinden ze onder andere terug in partijprogramma's en regeerakkoorden. En ten tweede, welke statements beschouwen we als beloften?

Wat zijn beloften nu precies? Costello en Thomson (2008) beschouwen een statement als een belofte als het een ondubbelzinnige steun voor een specifieke actie of resultaat bevat, die eveneens toetsbaar is. Volgens Bara (2005) is het niet eenvoudig om een nauwkeurige operationele definitie van beloften te geven. Er moet een verschil gemaakt worden tussen beloften en campagneretoriek. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen beloftes die nooit kunnen worden uitgevoerd zoals "we zullen in één klap de belastingen verlagen" en beloftes waar de mogelijkheid bestaat dat ze wel worden uitgevoerd, bijvoorbeeld "we zullen de provisie voor onderwijs verhogen door meer middelen toe te wijzen om meer leraren op te leiden" (Bara, 2005). Voor Bara (2005) is een belofte een specifieke verbintenis namens een partij, om op te treden in een bepaald gebied gevolgd door een strategie die eveneens vermeld wordt.

Bara (2005) stelde een vier - categorieën systeem op en onderscheidt op die manier vier soorten beloften: vaag, algemeen, specifiek en gedetailleerd. Een vage belofte is er een die een verbintenis tot een bepaalde manier van handelen stipuleert, maar die zwak gedefinieerd is. Een algemene belofte verbindt de partij aan een bepaalde gedragslijn, maar het beoogde resultaat of de wijze van uitvoering ontbreekt. Bij een specifieke belofte wordt precies geschetst wat de bedoeling is en welke maatregelen er genomen moeten worden. Gedetailleerde beloften zijn uitgebreidere versies van de specifieke beloften, ze zijn nog nauwkeuriger in de beschrijving van het doel en de te nemen maatregelen.

De literatuur is het niet eens over wat nu precies een 'belofte' is. Daarom stellen we onze eigen definitie op. Het belangrijkste criterium om te kunnen spreken van een belofte, is de toetsbaarheid. Het is pas een belofte als deze toetsbaar is. We moeten kunnen nagaan of de belofte al dan niet nagekomen wordt. '*We beloven een eerlijker belastingsysteem*' is geen belofte aangezien we dit niet kunnen controleren. Want wat is een eerlijker belastingsysteem? '*We beloven het toptarief van de inkomensbelasting te verlagen*' is wel een belofte. We kunnen nagaan of de inkomensbelasting effectief verlaagd is. Dat kan bijvoorbeeld wanneer de regeerperiode erop zit, maar dat hoeft niet noodzakelijk het geval te zijn. Het kan ook zijn dat partijen zelf een latere of eerdere datum prikken. Bijvoorbeeld door zelf te vermelden tegen 2017 of tegen 2050 moet dat gebeurd zijn.

Verder maken we een onderscheid tussen vage en concrete beloften. Een vage belofte gaat over iets invoeren, afschaffen of behouden. Het gaat over meer of minder zonder iets over het aantal te zeggen. We bestempelen een belofte als concreet wanneer ze mee geeft hoeveel minder of meer en/of er een

datum vermeld wordt. We nemen het voorbeeld van hierboven: *'We willen het toptarief van de inkomensbelasting verlagen'*. Dit wordt gecodeerd als een vage belofte. We weten niet met hoeveel men de inkomensbelasting wil verlagen. We weten eveneens niet wanneer men dit wil doen. Wanneer er staat *'We willen het toptarief van de inkomensbelasting met 40% verlagen'*, coderen we dit als een concrete belofte. We weten nu hoeveel men de inkomensbelasting wil verlagen.

Er zijn ook enkele nadelen verbonden aan het gebruik van beloften. Zo geven beloften niet het volledige beleidsprogramma weer (Joly, 2014). Wanneer er enkel gefocust wordt op beloften, verliest men een deel van het partijprogramma. In een partijprogramma heeft elke zin zijn doel en wordt elke zin zorgvuldig overwogen (Joly, 2013, 2014). In 1984 telde het Republikeinse partijprogramma 1380 zinnen, maar slechts 89 beloften. Je zou dus kunnen stellen dat de meerderheid van de zinnen irrelevant zijn (Joly, 2014). Maar wanneer je de andere zinnen niet meeneemt in het onderzoek, verlies je waardevolle informatie. Dit gezien het feit dat er veel moeite en studiewerk wordt gestopt in partijprogramma's. Het is dus moeilijk om te zeggen dat de beloften het gehele beleidsprogramma van een partij vertegenwoordigt. Want hoewel een zin zoals *'we willen de relaties met Congo verbeteren'* niet beschouwd wordt als een belofte, bevat het wel een betekenisvolle bijdrage.

Een andere kritiek in de literatuur luidt dat alle beloften als gelijkwaardig worden beschouwd (Joly, 2013). Vooral in landen waar er coalitieregeringen zijn, kan worden verwacht dat de beloften allemaal op een vagere manier worden geformuleerd. Om niet alle beloften over dezelfde kam te scheren, zullen wij in dit onderzoek het onderscheid maken tussen vaag en concreet.

Een laatste kritiek gaat over het feit dat het aantal beloften sterk kan variëren, afhankelijk van de definitie die gehanteerd wordt (Joly, 2013). We melden hierboven reeds dat de literatuur het nog niet eens is over een definitie. Er is dus nog niet zoiets als *'de'* definitie van een belofte. Afhankelijk van de gehanteerde definitie kan men dus meer of minder beloften tellen. Zo telt Bara (2005) 50 en 33 beloften voor de winnende conservatieven bij de verkiezingen van 1979 en 1983. Royed telde voor dezelfde verkiezingen en dus dezelfde partijprogramma's 92 en 88 beloften (Joly, 2013). Wat een aanzienlijk verschil is. Naurin (2013) geeft er een positieve betekenis aan. Het feit dat studies verschillende methoden gebruiken om te kijken of een belofte wordt nagekomen en verschillende definities gebruiken om een belofte te operationaliseren, versterkt de conclusie dat de partijen over het algemeen hun verkiezingsbeloften serieus nemen (Naurin, 2013).

De kritiek is belangrijk om te vermelden en in het achterhoofd te houden. Voor ons onderzoek is dit echter geen probleem aangezien we naast de beloften ook nog kijken naar de issues en het woordgebruik.

2.2.2 Issues

Naast specifiek naar beloftes te kijken, kan men ook naar de issues in heel het partijprogramma en regeerakkoord kijken. Beloften- en issuebenaderingen zijn gebaseerd op verschillende premissen en sommige van hun methodologische keuzes staan zelfs lijnrecht tegenover elkaar (Joly, 2014). Bij issues gaat het om de hoeveelheid aandacht, meer bepaald hoeveel aandacht een bepaald thema krijgt. Bij beloften gaat het niet om de hoeveelheid aandacht, maar wel over concrete beloften die een bepaalde richting aangeven. Volgende termen zijn gelinkt aan issues: kwantiteit van aantal thema's, salience en beleidsprioriteiten. Wanneer we spreken over thema's/issues, gaat het over het belang dat partijen hechten aan de thema's.

Het codeerschema van het Comparative Manifestos Project (CMP) is in de jaren '70 ontwikkeld door de Manifesto Research Group (MRG) (Quinn, Bara, & Bartle, 2011). Zij bouwden verder op het pionierswerk van Robertson. Zijn studie is gebaseerd op een analyse van Britse partijprogramma's tussen 1922 en 1974 en een codeerschema van 21 categorieën die de verschillen in beleidsprioriteiten benadrukken. In 1989 werd Manifesto Research Group omgevormd tot Comparative Manifestos Project. Binnen Comparative Manifestos Project is er een zekere dubbelzinnigheid. Er is een clash tussen twee groepen. Het merendeel van de onderzoekers is geïnteresseerd in de issues en prioriteiten, een andere groep is meer geïnteresseerd in de posities via de links - rechts schaal. Hierover later meer.

Ondertussen wordt het CMP schema gebruikt om partijprogramma's te linken met regeringsoutput en zo bijvoorbeeld beloften en regeringsuitgaven te analyseren (Quinn et al., 2011).

The Comparative Manifesto Project (CMP) onderzoekt de evolutie van politieke partijen en hun impact op het beleid, door te kijken naar de nadruk die gelegd wordt op beleidsissues in manifesto's. Later vergelijken ze dan bijvoorbeeld regeerakkoorden met de partijprogramma's (Quinn et al., 2011). CMP onderzoekt beleidsposities door gebruik te maken van de gehele verkiezingsprogramma's en dus niet enkel te kijken naar beloften. Partijprogramma's zijn zorgvuldig overwogen en tot in de puntjes verzorgde documenten, geen enkele zin staat er zonder doel. De belangrijkste reden voor het in zijn geheel bestuderen van partijprogramma's is dat partijen zich niet bezighouden met het voeren van een beleidsdebat in hun programma's. In plaats daarvan, benadrukken partijen welke issues de kiezers moeten associëren met hen. Vandaar dat het belangrijk is om gebruik te maken van issues. Via deze methode wordt het hele beleidsdocument helemaal in rekening gebracht.

Waar studies naar beloften alleen focussen op beleidsbeloften gemaakt in partijprogramma's en regeerakkoorden, gebruiken salience studies het hele document om beleidsprioriteiten en -

preferenties af te leiden (Joly, 2014). Dat is meteen ook een kritiek. Er wordt dus rekening gehouden met alle zinnen, ook louter retorische zinnen en historische contextualisering (Joly, 2013).

Met de kritiek in het achterhoofd, blijven de studies naar beloften en issues nuttige en complementaire benaderingen. Onderzoek naar issues leert ons welke thema's belangrijk zijn. Onderzoek naar beloften vertelt ons welke posities partijen innemen en welke oplossingen ze voorstellen voor allerlei problemen. Bij de issuebenadering wordt het hele document in rekening gebracht, terwijl bij de beloften enkel die zinnen worden geselecteerd waarin er een belofte staat. Op die manier vormen ze een mooie aanvulling op elkaar. Ze helpen ons bij het beter begrijpen van hoe de electorale voorkeuren worden vertaald naar beleid.

2.2.3 Woordgebruik

Er lijkt geen onderzoek te zijn naar de tekstuele overeenkomsten van een regeerakkoord en partijprogramma's. Het lijkt ons interessant om te kijken naar het woordgebruik. Is er een duidelijke overeenkomst tussen het woordgebruik van de partijprogramma's en het regeerakkoord? Of kan het regeerakkoord ook zo geschreven worden door een oppositiepartij? We gaan ervan uit dat elke partij zal proberen om woorden waar zij belang aan hechten, in het regeerakkoord te krijgen. Kan men aan het woordgebruik zien of er een partij is die meer geschreven heeft dan een andere?

Men zegt wel eens dat sterke woorden de waan van de dag overstijgen. Dat zou wel eens goed het geval kunnen zijn. Denk maar aan het woord actieve welvaartsstaat. Een term die door een vorige regering 'gecreëerd' werd. Ze bestaat vandaag de dag nog. De term actieve welvaartsstaat werd gecreëerd in de regering Verhofstadt 1 door Frank Vandenbroucke en Guy Verhofstadt. Dat was in de periode 1999 – 2003. Sterke woorden overleven dus de waan van de dag. Denk ook aan de zin 'verandering voor vooruitgang' uit de verkiezingscampagne van N-VA. Of 'Een sterker Vlaanderen voor een sterker land' van CD&V. Bij Open Vld hoorden we 'goesting in de toekomst'.

Partijen investeren tijdens de regeringsonderhandelingen veel tijd in het schrijven van een regeerakkoord (Timmermans, 2006). Ze doen dit omdat ze gunstige effecten verwachten: efficiëntere beleidsvorming en meer rust in de regering. Geschreven regeerakkoorden moeten ervoor zorgen dat de onzekerheid en het wantrouwen verminderd worden (Timmermans, 2006). Dit illustreert het feit dat woorden een belangrijke rol spelen. Partijen wikken en wegen elke woord, net zoals ze dat in hun partijprogramma's doen.

We gaan ervan uit dat door het woordgebruik te vergelijken, we kunnen bepalen wie de discursieve macht heeft. De partij die qua woordgebruik het meest overeenkomt met het regeerakkoord, heeft de meeste discursieve macht. Deze macht is minder belangrijk in vergelijking met de prioriserende en

positionele macht. Ze is vooral van symbolisch belang. Partijen willen graag hun woorden/termen in het regeerakkoord.

2.2.4 Alternatieven

Links – rechts schaal

Een andere manier om de invloed van de partijen op het beleid te onderzoeken, is om ideologische beleidsposities af te leiden (op een links-rechts schaal), op basis van de nadruk op verschillende beleidsissues. Het is eigenlijk een soort weging van posities en thema's.

Een van de meest met CMP geassocieerde inhoudsanalyse is om partijposities langs een rechts – links schaal te meten (Klingemann, Hofferbert, & Budge, 1994). Binnen het Comparative Manifestos Project is er een zekere dubbelzinnigheid. Er is een clash tussen twee groepen. Het merendeel van de onderzoekers is geïnteresseerd in de issues en prioriteiten, hier ontstond het CAP codeboek. Een andere groep is meer geïnteresseerd in de posities op de links - rechts schaal. De links - rechts schaal is een soort afwijking / zijweg binnen het Comparative Manifestos Project. Het is belangrijk om te benadrukken, dat ondanks de gelijkaardige aanpak, de doelen verschillend zijn (Joly, 2013). Daar waar het doel van de links-rechts schaal is om de beleidsposities na te gaan op basis van de preferenties die op hun beurt zijn afgeleid van de issue 'saliency', wil de andere methode de issue prioriteiten van verschillende actoren en/of instellingen proberen vast te leggen (Joly, 2013). Dus van zodra de 'saliency' van de verschillende issues is verkregen, gebruiken de CAP wetenschappers dit om een lijst op te stellen van relatieve belangrijkheid. De links - rechts wetenschappers gaan een stap verder en leiden er een beleidspositie uit af (Joly, 2013).

Van de 56 CMP variabelen, zijn er 26 opgenomen om de inhoud van partijprogramma's in rechts – links termen in kaart te brengen. Dertien 'linkse' en dertien 'rechtse' items. Linkse posities zijn bijvoorbeeld vrede, democratie, nationalisatie, pro-protectionisme, enz. (Klingemann et al., 1994). Economische incentives, vrijheid, effectieve autoriteit, vrij ondernemerschap, enz. zijn voorbeelden van rechtse posities. Een belangrijke kritiek is dat er niet met alle beleidskwesties rekening wordt gehouden (Joly, 2013). Hierdoor worden een aantal beleidsdomeinen die cruciaal zijn bij het bepalen van de links-rechts positie niet mee opgenomen.

De techniek laat ons eveneens toe om de partijposities te vergelijken met het overheidsbeleid. Het nadeel is dat alle kleine verschillen die er zijn, verdwijnen. Via deze methode verlies je dus veel informatie. Dit omdat alles gevat wordt in links of rechts.

2.3 Waar beleidsimpact meten

2.3.1 Partijprogramma

Partijprogramma's (ook wel verkiezingsprogramma's of manifesto's genoemd) zijn gedetailleerde en toonaangevende documenten. Ze geven weer waarvoor een partij staat over een breed scala aan onderwerpen (Costello & Thomson, 2008). Partijprogramma's bevatten intenties, gelegde accenten, beloftes, beleid en doelen die de partij wil realiseren wanneer zij mag regeren (Bara, 2005). Een partijprogramma is bindend voor de partijleiding, het document wordt door partijleden goedgekeurd op het partijcongres. De manifesto's zijn de basis van de posities die ingenomen worden door de partijen en kandidaten gedurende de verkiezingscampagne. Voor de verkiezingen, stellen partijen beleidsprogramma's op. Aangezien het doel is om kiezers aan te trekken, zullen ze proberen burgers aan te spreken door programma's voor te stellen die een antwoord bieden op hun zorgen. Terwijl de meeste kiezers deze programma's niet lezen, worden ze vaak gebruikt door de nieuwsmedia om het breder publiek te informeren en relevante beleidsdebatten te organiseren.

Het partijprogramma is een belangrijk document aangezien het als enige representatief is voor de hele partij. Partijprogramma's zijn de enige gepubliceerde officiële documenten die partijvoorkeuren en prioriteiten weergeven en dit voor een breed scala aan onderwerpen. Bovendien kunnen ze vergeleken worden met andere partijen en bestudeerd worden door de tijd heen (Joly, 2014). Partijen kunnen hun beleidsprioriteiten en - posities ook via andere manieren kenbaar maken, zoals via persberichten, parlementaire activiteiten, enz. Al bieden deze niet de mogelijkheid om vergelijkingen tussen partijprogramma's te maken (Joly, 2014).

Partijprogramma's geven de beleidsprioriteiten weer voor de gehele duur van de legislatuur. Ze zijn niet gevoelig voor onvoorspelbare gebeurtenissen die zich voordoen tijdens de legislatuur (Walgrave, Varone, & Dumont, 2006). De gebeurtenissen komen slechts in aanmerking voor de volgende verkiezingen. Voorkeuren van partijen in kaart gebracht via partijprogramma's zijn stabiel, plotselinge veranderingen komen slechts uitzonderlijk voor.

Gegeven dat er maar weinig kiezers de partijprogramma's daadwerkelijk (in detail) lezen, hoe zinvol zijn ze dan als bron van informatie? Voor Costello en Thomson (2008) zijn de documenten belangrijk, want ze bevatten de meest definitieve standpunten over het toekomstige beleid. Volgens Bara (2005) worden ze moeizaam geproduceerd door hooggeplaatsten binnen de partij, bureaucraten en adviseurs en uiteindelijk goedgekeurd door partijleden. Uit onderzoek van Rihoux en collega's (2005) blijkt dat partijprogramma's een grote invloed hebben op de inhoud van het regeerakkoord.

Partijprogramma's en regeerakkoorden zijn dus niet gewoon retorische middelen om kiezers aan te trekken. Zij hebben een significante invloed op het beleid van de toekomstige regering (Joly, 2013).

2.3.2 Regeerakkoord

2.3.2.1 Wat?

Het regeerakkoord is een document dat door coalitiepartners na de verkiezingen opgesteld wordt (Mansergh & Thomson, 2007). Het specificereert de beleidsvoornemens van de regering. Regeerakkoorden zijn het resultaat van onderhandelingen tussen de partijen die de toekomstige regering gaan vormen (Joly, 2013). Hoewel regeerakkoorden niet wettelijk bindend zijn, hebben ze een belangrijke politieke en beleidsimpact (Joly, 2013). Van alle belangrijke beslissingen die genomen worden door het kabinet of door individuele ministers, is een grote meerderheid afkomstig van het regeerakkoord (Joly, 2013). Verder willen coalitiepartijen gezien worden als betrouwbare partners en zullen dus zo veel mogelijk binnen de lijnen van het akkoord opereren. Wanneer een regeerakkoord een aantal thema's benadrukt, is de kans groot dat ze ook benadrukt zullen worden in de wetgeving in de volgende jaren (Walgrave et al., 2006). Het regeerakkoord is dus een goede voorspeller van toekomstig beleid, met een hoog percentage aan beloften die worden omgezet naar wetten (Costello & Thomson, 2008; Mansergh & Thomson, 2007; Walgrave et al., 2006). Zo vond Moury (2011) dat in België, 69% van de beloften uit het regeerakkoord werden omgezet.

In landen waar er geen coalitie gevormd moet worden, en waar er dus maar één partij regeert, wordt het partijprogramma het nieuwe regeerakkoord. In een coalitiesysteem moet het regeerakkoord door de verschillende partijen worden samengesteld (Mansergh & Thomson, 2007).

In het algemeen toont de inhoud van het regeerakkoord aan, dat het document een product van onderhandelingen is. Waar alle partijen ervoor proberen te zorgen dat de beleidsmaatregelen die in de komende legislatuur genomen worden, in lijn zijn met hun voorkeuren (Mansergh & Thomson, 2007). Politieke partijen zullen zo veel als mogelijk proberen hun issues en beloften in het regeerakkoord te krijgen. Vandaar dat het interessant is om de relatie tussen de partijprogramma's en het regeerakkoord te onderzoeken. Partijprogramma's zijn een logisch startpunt om de invloed van partijen op het beleid te onderzoeken (Joly, 2013).

De meeste empirische studies ondersteunen de opvatting dat de onderhandelingen een arena zijn, waar aan beleidsontwikkeling wordt gedaan (Joly, 2013). Ze hebben vooral betrekking op inhoudelijk beleid en nauwelijks over procedurele kwesties. Regeerakkoorden bevatten issues die salient zijn voor de coalitiepartijen en waarvoor ze beloften hebben gedaan, zelfs als ze het oneens zijn met de geformuleerde oplossing. De beloften en issues die het meest belangrijk zijn voor elke partij worden vaak mee opgenomen in het regeerakkoord om ruzie tussen de coalitiepartners te voorkomen (Timmermans, 2006). Verder zien we dat de lengte van de Belgische regeerakkoorden is toegenomen doorheen de tijd (Joly, 2013). Dit lijkt het gevolg van het toenemende wantrouwen tussen de coalitiepartners. De uitkomst van de onderhandelingen, het regeerakkoord is dus bepaald door de

preferenties en prioriteiten van de politieke partijen en is dus, op dat ogenblik, minder beïnvloed door mogelijke externe invloeden zoals de publieke opinie en de media. Dat is waarom regeerakkoorden ook wel eens beschouwd worden als ‘beleidsbijbels’. Het is een document dat eerder strikt gevolgd wordt om de goede werking van de coalitie te verzekeren.

Uit onderzoek van Joly (2013) blijkt dat het regeerakkoord in de gehele legislatuur zijn grip op het beleid behoudt. De aandacht voor issues in het regeerakkoord voorspelt ook de aandacht ervoor in de Raad van Ministers en in ‘the State of the Union’. Joly (2013) stelt vast dat er geen beleidsdrift optreedt. Er is sprake van beleidsdrift wanneer er afgeweken wordt van het oorspronkelijk afgesproken beleid. Dit blijkt dus niet het geval. Dit betekent niet alleen dat het regeerakkoord de bron is voor toekomstig beleid, maar ook dat het een beperking legt op nieuwe initiatieven en dus weerstaat aan externe druk op de beleidsvorming. Joly onderzocht dit voor België over een periode van 13jaar, van 1993 – 2006.

Gedurende de legislatuur kan de regering geconfronteerd worden met onvoorspelbare problemen, gebeurtenissen en nieuwe evoluties in de maatschappij. Dat zijn zaken die niet voorzien zijn en dus ook niet opgenomen werden in het regeerakkoord. Na de aanslagen van Hans Van Tamsche in mei 2006 werd in het federale parlement zeer snel een nieuwe wapenwet gestemd. Deze werd reeds in juni 2006 ingevoerd (Duquet & Van Alstein, 2011). Er kan tijdens een regeerperiode veel gebeuren en dus moet er soms worden afgeweken van het regeerakkoord. Al is dit eerder de uitzondering, dan de regel.

De reden om het regeerakkoord als beleidsdocument te nemen is dus tweevoudig. Ten eerste is er een sterke theoretische link tussen de partijprioriteiten, die voor de verkiezingen werden geuit en de prioriteiten van de regering, zoals geformuleerd tijdens de regeringsonderhandelingen (Joly, 2013). Ten tweede is het regeerakkoord een betrouwbare en valide maatstaf voor toekomstig beleid (Joly, 2013).

2.3.3 Alternatieven

In dit onderzoek naar beleidsmacht kiezen we ervoor om als startpunt partijprogramma’s te nemen en als eindpunt het regeerakkoord. Alternatieven voor een einddocument zijn o.a. kijken naar nieuwe wetgeving, nieuwe belastingen en andere financiële maatregelen (Bara, 2005). Ook de ‘State of the Union’ kan dienen om beleidsinvloed te meten.

State of the Union

Elk jaar geven bijna alle regeringshoofden een toespraak. In het ene land is dat de koning of koningin, in het andere land is dat de eerste minister (Mortensen et al., 2011). ‘State of the Union’ zijn mooie woorden om te zeggen dat het om een beleidsverklaring gaat. Op Vlaams niveau wordt de

beleidsverklaring ‘Septemberverklaring’ genoemd. Het geeft de regering ook een kans om de beleidsprioriteiten te herzien in functie van de actualiteit (Joly, 2013).

In België, bestaat de jaarlijkse ‘State of the Union’ toespraak uit een verklaring van de premier op het federale niveau. Op het Vlaamse niveau is de eer weggelegd voor de minister-president. Ze hebben het over de belangrijkste beleidskwesties die tijdens het volgende regeringsjaar zullen worden behandeld (Mortensen et al., 2011). De verklaring is gelinkt aan het budget en vindt plaats bij de opening van het parlementaire jaar. Dat is elk jaar de tweede dinsdag van oktober, voor het federale niveau. Voor het Vlaamse niveau is dat, zoals de naam reeds doet vermoeden, in september. Eveneens bij de opening van het nieuwe parlementaire jaar.

De beleidsverklaring wordt in de plenaire sessie van het parlement bediscussieerd (Joly, 2013). Dan spreekt het parlement zijn vertrouwen uit. Sinds de introductie ervan, heeft het parlement al telkens zijn vertrouwen gegeven. In vergelijking met het regeerakkoord is de beleidsverklaring een recent fenomeen. Er is nog niet veel wetenschappelijke literatuur over de Belgische ‘State of the Union’ of ‘Septemberverklaring’. Gelijkaardige speeches in Nederland worden gebruikt als beleidsdocumenten. In België kunnen we het belang van de beleidsverklaring als beleidsdocument nog niet dat naast het regeerakkoord zetten. De reacties van de belangrijkste politici en de berichtgeving in de media, suggereren wel dat het belang is gegroeid doorheen de tijd (Joly, 2013).

De gelijkenis tussen het regeerakkoord en de beleidsverklaring is het feit dat het de enige gelegenheden zijn voor de regering om als een geheel naar buiten te treden, beleidsprioriteiten te benadrukken over een breed scala van beleid en dit op een alomvattende manier. Uit onderzoek van Joly (2013) blijkt dat het regeerakkoord, als beleidsdocument, een bron is voor de jaarlijkse beleidsverklaring.

Wetten en budget

Budget en wetgeving zijn goede maatstaven voor het beleid (Joly, 2013). Een duidelijk voordeel van budget en wetten, is dat het echt gaat over beleidsresultaten en niet alleen over beleidsvoornemens.

Zo zien we dat wanneer partijprogramma’s en vooral wanneer het regeerakkoord een aantal issues benadrukt, de kans groot is dat de issues ook benadrukt zullen worden in de wetgeving gedurende de volgende jaren (Walgrave et al., 2006).

Klingemann en collega’s (1994) onderzochten de nationale begrotingen in tien Westerse democratieën. Ze bevestigen dat partijprogramma’s, en dan vooral van de winnende partijen, zeer goed beleidsuitkomsten kunnen voorspellen. We zien dat de programma’s van de winnende partijen worden weerspiegeld in het beleid. De resultaten van België en Nederland zijn minder duidelijk. De

noodzaak voor compromis en consensus verzwakt misschien de link tussen partijen en het beleid (Joly, 2013).

De alternatieven (State of the Union, wetten, budget) kunnen interessant zijn om te onderzoeken. Voor ons onderzoek zijn ze dat minder. Wij willen weten welke partij het meeste invloed heeft gehad op het regeerakkoord, aangezien we onderzoeken wie de onderhandelingen gewonnen heeft. De alternatieven zouden zeer goed van pas komen, moesten we kijken naar wie over de hele regeerperiode de meeste invloed heeft gehad.

3 Hypothesen

In functie van de onderzoeksvraag laten we ons leiden door volgende hypothesen. We starten met algemene hypothesen, die zowel gelden voor de prioriterende, positionele en discursieve macht. De hypothesen zijn gebaseerd op plausibele verwachtingen en literatuur.

Partijdemocratie werkt, tot die conclusie komen Klingemann en collega's (1994). Partijen zijn de belangrijkste actoren, ze vormen de link tussen de burgers en het beleid. Er zijn twee modellen, namelijk het agenda- en het mandaatmodel. Het agendamodel stelt dat de preferenties en beloften van politieke partijen weerspiegeld worden in het regeringsbeleid, niet enkel van regerings- maar ook van oppositiepartijen (Klingemann et al., 1994; Walgrave et al., 2006). Wat in een democratie een realistische visie is. Het mandaatmodel focust op regeringspartijen. Winnende partijen krijgen een mandaat van de kiezers om hun beleid uit te voeren. Hieruit volgt dat het beleid van de regering het meest zal gelijken op het partijprogramma van de regeringspartijen. Een partijprogramma is, zoals we eerder al zeiden, een soort contract dat de partijen afsluiten met hun kiezers (Klingemann et al., 1994). In het partijprogramma bespreken ze hun preferenties en beloften, die ze proberen uit te voeren wanneer ze mee regeren (Walgrave et al., 2006).

Wanneer we het mandaatmodel volgen kunnen we dus stellen dat de regeringspartijen een grotere gelijkenis vertonen met het regeerakkoord dan de oppositiepartijen. Dit omdat de regeringspartijen nu eenmaal het regeerakkoord mee onderhandeld en geschreven hebben (Timmermans & Moury, 2006). Het regeerakkoord is een document dat door coalitiepartners na de verkiezingen opgesteld wordt (Mansergh & Thomson, 2007). Het specificeert de beleidsvoornemens van de regering. Regeerakkoorden zijn dus het resultaat van regeringsonderhandelingen tussen de partijen die de toekomstige regering gaan vormen.

Niet elke partij neemt deel aan de regeringsonderhandelingen. Sommige partijen, zoals het Vlaams Belang worden door het cordon sanitair al op voorhand uitgesloten, andere partijen kiezen er zelf voor om in de oppositie te blijven of erin te stappen, nog andere partijen worden door de anderen niet

uitgenodigd om deel te nemen aan de regering (Joly, 2013). Rihoux en collega's (2005) onderzochten de link tussen partijprogramma's en het regeerakkoord tussen 1991 en 1999 en kwamen tot de conclusie dat de meerderheidspartijen meer invloed hadden op het regeerakkoord dan de oppositiepartijen. Bovendien stelt het mandaatmodel dat beloften gemaakt door partijen die deel gaan uitmaken van de regering meer kans hebben om uitgevoerd te worden, dan beloften van partijen die in de oppositie terechtkomen (Costello & Thomson, 2008; Mansergh & Thomson, 2007).

HYPOTHESE 1: De invloed van de regeringspartijen op het regeerakkoord is groter dan de invloed van de oppositiepartijen.

Sommige partijen hebben in de recente Belgische geschiedenis meer deel uitgemaakt van een regering dan andere partijen. En bijgevolg dus ook meer regeringsonderhandelingen meegemaakt. Een voorbeeld hiervan is de Christendemocratische partij, CD&V. Dat levert die partijen uiteraard meer ervaring en expertise in onderhandelingen op. Het betekent ook dat deze partijen een aantal deskundige onderhandelaars hebben uit de vorige regeringsonderhandelingen, die de onderhandelaars van de andere partijen kennen. Ze weten ook hoe ze moeten onderhandelen, wat hun sterktes en zwaktes zijn en vooral hoe ze er mee moeten omgaan om zo veel mogelijk binnen te halen tijdens de onderhandelingen (Joly, 2013). Timmermans (2006) stelt trouwens dat partijen met veel ervaring, ook al zitten ze in de oppositie, toch meer invloed uitoefenen op het beleid. Ze weten namelijk op welke manieren ze invloed kunnen uitoefenen.

HYPOTHESE 2: Partijen met veel regeringservaring en dus ook onderhandelingservaring hebben meer invloed op het regeerakkoord dan andere partijen.

Bij elke regeringsonderhandeling wordt er een formateur aangesteld. In de meeste gevallen wordt de formateur de nieuwe premier, al is dat niet altijd het geval. Joly (2013) gaat ervan uit dat de formateur meer invloed heeft op de inhoud van het regeerakkoord dan de andere onderhandelaars. Vaak maakt de formateur deel uit van de grootste partij. Het is voor de partij van de formateur mogelijk om het toekomstig regeringsbeleid meer naar zich toe te trekken (Warwick, 2001). Hierdoor verwacht men dat de partij van de formateur een grotere invloed heeft op de beleidsinhoud dan de andere partijen.

HYPOTHESE 3: De partij van de formateur heeft meer invloed op het regeerakkoord dan de andere partijen.

Het zijn niet noodzakelijk de grootste partijen die toetreden in een regering. Sommige oppositiepartijen zijn groter dan regeringspartijen. Daarom zal de regering proberen om rekening te houden met voorkeuren van die partijen en de kiezers die ze vertegenwoordigen. Warwick (2001) stelt dat het aantal zetels van politieke partijen een invloed heeft op het regeerakkoord. Partijen met meer

zetels hebben meer invloed op het regeerakkoord (Warwick, 2001). In België worden de zetels proportioneel verdeeld. Hier hangt de grootte van de partijen en het aantal zetels dat ze krijgen dus samen. Hierdoor kunnen we veronderstellen dat grote partijen meer impact hebben dan kleine partijen.

HYPOTHESE 4: Grote partijen hebben een grotere invloed op het regeerakkoord dan kleinere partijen.

Al iets specifieker kunnen we veronderstellen dat de invloed van Open Vld op het Vlaamse regeerakkoord kleiner zal zijn dan de invloed van CD&V en N-VA. Dit omwille van het feit dat ze niet betrokken waren bij de onderhandelingen. Iedereen viel uit de lucht toen bleek dat op dinsdagmorgen 22 juli er een regeerakkoord was tussen N-VA, CD&V én Open Vld. Oorspronkelijk werden de onderhandelingen gevoerd door N-VA en CD&V. Open Vld heeft dus na één nacht onderhandelen het regeerakkoord ondertekend, dat terwijl er weken onderhandeld is tussen N-VA en CD&V. Gwendolyn Rutten, voorzitter van Open Vld, heeft altijd gezegd dat ze op beide niveaus in de meerderheid wou zitten of overal in de oppositie.

HYPOTHESE 5: De invloed van Open Vld op het Vlaamse regeerakkoord is kleiner dan de invloed van CD&V en N-VA.

We kunnen verwachten dat het belang dat gehecht wordt aan de thema's in de partijprogramma's een invloed heeft op het aantal beloften in het regeerakkoord. Het lijkt logisch dat wanneer partijen meer aandacht hebben voor een thema, dat zal leiden tot meer beloften over dat thema. Het feit dat ze er meer belang aan hechten, er bijgevolg een groter deel van het partijprogramma aan besteed wordt, verhoogt de kans dat er ook meer beloften over zijn.

HYPOTHESE 6: Hoe meer aandacht voor een thema in het partijprogramma, hoe meer beloften er zullen zijn over dat thema in het regeerakkoord.

Tabel 1: Overzicht hypothesen

	Federaal regeerakkoord	Vlaams regeerakkoord
Algemeen		
Hypothese 1	<i>De invloed van de regeringspartijen op het regeerakkoord is groter dan de invloed van de oppositiepartijen.</i>	
Hypothese 2	<i>Partijen met veel regeringservaring en dus ook onderhandelingservaring hebben meer invloed op het regeerakkoord dan andere partijen.</i>	
Hypothese 3	<i>De partij van de formateur heeft meer invloed op het regeerakkoord dan de andere partijen.</i>	
Hypothese 4	<i>Grote partijen hebben een grotere invloed op het regeerakkoord dan kleinere partijen.</i>	
Hypothese 5		<i>De invloed van Open Vld op het Vlaamse regeerakkoord is kleiner dan de invloed van CD&V en N-VA.</i>
Hypothese 6	<i>Hoe meer aandacht voor een thema in de partijprogramma's, hoe meer beloften er zullen zijn over dat thema in het regeerakkoord.</i>	

4 Operationalisering

In dit deel worden de concepten die in de onderzoeksvraag zitten, afgebakend. De onderzoeksvraag luidt als volgt: *“Wie heeft de regeringsonderhandelingen na de verkiezingen van 2014 gewonnen?”*

Ten eerste bedoelen we met onderhandelingen, de regeringsonderhandelingen na de verkiezingen van 25 mei 2014. In België wordt er gebruik gemaakt van een proportioneel kiesstelsel en daardoor zijn er altijd coalitieregeringen. Om tot een coalitie te komen moeten partijen dus met elkaar onderhandelen. Het resultaat van een regeringsonderhandeling is het regeerakkoord. Voor dit onderzoek kijken we zowel naar wie de Vlaamse, als wie de Federale onderhandelingen heeft gewonnen.

De ‘wie’ slaat in dit geval op politieke partijen. Aan Nederlandstalige kant zijn dit N-VA, CD&V, Open Vld, sp.a, Groen en Vlaams Belang. Aan Franstalige zijde zijn dit MR, PS, cdH, Ecolo en FDF. Zoals hierboven reeds vermeld is, worden zowel regerings- als oppositiepartijen meegenomen in het onderzoek. Er zijn twee redenen voor het opnemen van de oppositiepartijen. Ten eerste, verkiezingen worden verondersteld een keuze tussen alternatieven te zijn. We moeten dus alle manifesto’s meenemen. Ten tweede worden beloften die gemaakt worden door de oppositie ook opgenomen in het regeerakkoord. Of worden de thema’s die oppositiepartijen belangrijk vinden, ook belangrijk geacht in het regeerakkoord. Enkel bij het onderzoek naar beloften, worden alleen de Nederlandstalige regeringspartijen onderzocht. Dus enkel N-VA, CD&V en Open Vld. Dit omwille van het gebrek aan tijd.

Wanneer we hier spreken over partijprogramma’s, dan hebben we het over de partijprogramma’s van de hierboven genoemde partijen. We maken gebruik van de partijprogramma’s die de partijen opstelden naar aanleiding van de verkiezingen van 25 mei 2014. Die dag vonden er regionale, federale en Europese verkiezingen plaats. Buiten het FDF stelden alle partijen slechts één partijprogramma op voor de drie verkiezingen. Het FDF schreef vier manifesto’s: over Europa, over het federale niveau, over de regio Wallonië en de federatie Wallonië - Brussel en tot slot één over Brussel.

Als we het hebben over het regeerakkoord dan bedoelen we het Vlaamse of het Federale regeerakkoord van na de verkiezingen van 2014. Het Vlaamse regeerakkoord dateert van 22 juli 2014. Met visieteksten, inleidende pagina’s en inhoudsopgave telt het Vlaams regeerakkoord 197 pagina’s. Het regeerakkoord op zich telt 162 pagina’s. Het Federale regeerakkoord is van donderdag 9 oktober 2014 en telt 151 pagina’s.

Tot slot verdient het concept ‘winnen’ enige verduidelijking. Om een winnaar aan te duiden, zullen we de resultaten van de drie methoden in beschouwing nemen. We roepen een winnaar uit voor de Vlaamse onderhandelingen en voor de Federale onderhandelingen. Uiteraard kan dat tweemaal dezelfde partij zijn, al kunnen dat ook twee verschillende partijen zijn. Voor de Federale duiden we zowel een Nederlandstalige als Franstalige partij als winnaar aan.

5 Methoden

5.1 Prioritiserende macht

Om de hypothesen in verband met prioritiserende macht te testen, maken we gebruik van een kwantitatieve inhoudsanalyse. Onder prioritiserende macht verstaan we de macht van de partijen om de thema's die zij belangrijk vinden, ook in het regeerakkoord te krijgen. We gaan dus na welke thema's (en hoe vaak ze) aan bod komen in de partijprogramma's en de regeerakkoorden.

We kiezen er voor om automatisch te coderen. Manueel coderen zou te tijdrovend zijn. De twee woordenboeken (Nederlands en Frans) hebben een .lcd extensie. Zo kunnen ze gebruikt worden in Lexicoder, een op Java gebaseerd programma voor automatische tekstanalyse (Daku, Soroka, & Young, 2011). Lexicoder is ontwikkeld door Lori Young en Stuart Soroka en geprogrammeerd door Mark Daku. Een niet onbelangrijk voordeel van de woordenboeken is dat het volledig duidelijk is wat ze juist tellen (Sevenans, Albaugh, Shahaf, Soroka, & Walgrave, 2014). Je krijgt een frequentietelling gebaseerd op een lijst van woorden (Sevenans et al., 2014).

Het Nederlandse woordenboek is gebaseerd op het Engelstalige woordenboek (Albaugh, Sevenans, Soroka, & Loewen, 2013). De termen die gebruikt werden in het Engelstalige woordenboek werden vertaald naar het Nederlands en later aangevuld met Belgische termen. Ook de vertalingen werden nadien aangepast om beter aan te sluiten met de codeboeken van de Belgische beleidsagenda's (Albaugh, Sevenans, Soroka, et al., 2013). In 2014 werden aan de woordenboeken verbeteringen aangebracht. (Sevenans et al., 2014).

De items in het woordenboek zijn niet noodzakelijk hele woorden of zinnen (Albaugh, Sevenans, Soroka, et al., 2013). Soms is het enkel de stam van een woord die wordt opgenomen. In plaats van industrie, industrieel, industriële, industriezone, enz. op te nemen, wordt enkel 'industri' meegenomen in het woordenboek. Om te voorkomen dat sommige items, die ook in andere woorden voorkomen dan initieel bedoeld, wordt er gebruik gemaakt van spaties voor of/en na het woord (Albaugh, Sevenans, Soroka, et al., 2013). Bijvoorbeeld het woord 'dijk'. We bedoelen hier de door mensen aangelegde waterkering om bescherming te bieden tegen overstromingen. Het werkwoord indijken, in de betekenis van inperken, willen we dus niet meenemen. Daarom staan er spaties voor en na het woord dijk. In het woordenboek staat dus: ' dijk '.

Albaugh en collega's (2013) onderzochten onder andere de betrouwbaarheid van de woordenboeken. Hun resultaten suggereren dat de Engelstalige en Nederlandstalige woordenboeken valide, betrouwbare en vergelijkbare maatstaven van beleidsagenda's kunnen voortbrengen. Voor het grootste deel, komt de automatische codering redelijk goed overeen met de manuele codering. Al is het niet perfect. Albaugh en collega's (Albaugh, Sevenans, Soroka, et al., 2013) verwachten ook niet

dat de automatische codering en manuele codering perfect overeenkomen. Menselijke codeurs maken ook fouten. Al hebben zij inzichten die de automatische codering niet heeft (Albaugh, Sevenans, Soroka, et al., 2013). Verder is het zo dat fouten die gemaakt worden in een document, ook gemaakt worden in het andere document. De fouten beïnvloeden op geen enkele manier de verhouding tussen het regeerakkoord en de partijprogramma's. Na de verbeteringen van de woordenboek in 2014, is de match met de manuele codering nog steeds niet perfect (Sevenans et al., 2014). Al is dat ook niet de belangrijkste doelstelling van de onderzoekers. Zoals gezegd worden er met manuele coderingen ook fouten gemaakt. Wanneer er naar de betrouwbaarheid van het woordenboek wordt gekeken, hebben de onderzoekers er alle vertrouwen in dat de woordenboeken extreem consistent zijn.

De woordenboeken zijn dus niet perfect, toch zijn ze extreem consistent (Albaugh, Sevenans, Soroka, et al., 2013). De woorden veranderen niet over documenten, zodat we heel zeker kunnen zijn wat het woordenboek doet ongeacht welke corpus er geselecteerd wordt. Dit is een belangrijk voordeel (Albaugh, Sevenans, Soroka, et al., 2013).

Het woordenboek telt 23 categorieën: economie en belastingen; burgerrechten en vrijheden; gezondheid; landbouw en visserij; arbeid; onderwijs; milieu; energiebeleid; immigratie en integratie; verkeer en vervoer; justitie, rechtspraak en criminaliteit; sociale zaken; gemeenschapsontwikkeling, huisvestingsbeleid en stedelijke planning; ondernemingen, bankwezen en binnenlandse handel; defensie; wetenschappelijk onderzoek, technologie en communicatie; buitenlandse handel; buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking; functioneren democratie en openbaar bestuur; ruimtelijke ordening, publiek natuur- en waterbeheer; kunst, cultuur en entertainment; gemeentelijk en provinciaal bestuur en tot slot sport en recreatie.

Het Nederlandstalig woordenboek gebruiken we van Julie Sevenans. Zij stelde samen met collega's een Engelstalig en Nederlandstalig woordenboek op (Albaugh, Sevenans, & Soroka, 2013). We gebruiken een verbeterde versie van juni 2014.

Julie Sevenans voerde in november 2014 een test uit, waarbij de manuele codering van het partijprogramma van Vlaams Belang werd vergeleken met het woordenboek (Sevenans, 2014). De correlatie tussen de manuele en automatische codering bedraagt 0,7. Er is één categorie die slecht scoort en dat is de categorie 'Functioneren democratie en openbaar bestuur'. Wanneer deze categorie buiten beschouwing wordt gelaten, stijgt de correlatie naar 0,92. Verder zijn er nog twee categorieën die aanpassingen vragen, namelijk 'Buitenlandse zaken' en 'Kunst, cultuur en entertainment'. Wanneer deze twee categorieën niet meetellen, stijgt de correlatie naar 0,97. De resterende categorieën scoren goed en zijn dus vrij betrouwbaar (Sevenans, 2014).

Het Franstalig woordenboek creëren we zelf. We vertalen het Nederlandstalige codeboek naar het Frans. Dit doen we aan de hand van het middelgroot woordenboek van Van Daele. Verder maken we ook gebruik van allerlei beleidsdocumenten van de Federale Kamer en Senaat. Deze pdf - documenten zijn tweetalig opgesteld en eenvoudig online te vinden. Op deze manier vinden we relatief eenvoudig de juiste termen. De correlatie tussen het Franstalig Federaal regeerakkoord en Nederlandstalig Federaal regeerakkoord bedraagt 0,97.

Figuur 1: Voorbeeld document van de Senaat

De partijprogramma's en regeerakkoorden zijn pdf-bestanden. Om ze codeerbaar te maken kopiëren we de teksten naar notepad ++, wat een gratis programma is. Je kan het vergelijken met notepad van Windows, maar dan met meer mogelijkheden. Via de functie 'vervangen', veranderen we 'é', 'è', 'ê' en 'ë' naar 'e'. De letters 'à', 'â' wijzigen we naar 'a'. De 'ï' en 'ÿ' veranderen we naar 'i'. Dit doen we ook voor de andere klinkers. Alle '.' zetten we om naar een spatie.

We coderen met het programma Lexicoder alle partijprogramma's en regeerakkoorden. De resultaten hiervan verschijnen in een Excel bestand.

Figuur 2: Voorbeeld uitkomst Lexicoder (gecodeerd partijprogramma)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W
ID	t700	t1600	t24	t900	t1800	t200	t400	t1300	t2100	t600	t1500	t2300	t800	t1700	t100	t1900	t1000	t300	t1200	t2000	t500	t1400	
	1	185	70	3	354	52	395	172	358	71	925	924	59	155	194	1251	251	415	631	898	291	1314	5

We berekenen telkens de correlatiecoëfficiënt over de 23 thema's tussen twee partijprogramma's of tussen een partijprogramma en een regeerakkoord. De correlatie vat de gelijkenissen in de verdeling van aandacht over issues. Het geeft het lineaire verband weer tussen twee variabelen. In dit geval dus

tussen de partijprogramma's en het regeerakkoord en tussen partijen onderling. De correlaties liggen tussen - 1 en + 1. -1 duidt op een perfect negatieve lineaire samenhang, 0 betekent geen samenhang en + 1 geeft aan dat er een perfect positieve samenhang is.

5.2 Positionele macht

Om de hypothesen over de positionele macht te testen, kijken we naar de beloftes die gemaakt worden in de partijprogramma's en de regeerakkoorden. De partij met de meeste positionele macht is de partij met het partijprogramma waar we de meeste beloften vanuit het regeerakkoord in terugvinden.

Toetsbaarheid is het belangrijkste criterium om te kunnen spreken van een belofte. We bestempelen een belofte als een belofte wanneer we kunnen nagaan of de belofte kan nagekomen worden. Dat kan bijvoorbeeld zijn als er effectief een datum opgeplakt wordt, maar dat kan ook zijn wanneer de regeerperiode afgelopen is. Voorbeeld van een belofte is: *'We beloven om het toptarief van de inkomensbelasting te verlagen tegen 2020'*. Dit is een belofte omdat ze toetsbaar is. We kunnen nagaan of het toptarief van de inkomensbelasting effectief verlaagd is. *'We beloven een eerlijker belastingsysteem'* is geen belofte omdat we deze niet kunnen controleren. Wat is een eerlijker belastingsysteem?

Verder maken we een onderscheid tussen vage en concrete beloften. Bij een vage belofte gaat het over iets invoeren, afschaffen of behouden. *'Wij beloven dat de pensioensleeftijd wordt verlaagd'*, is een vage belofte. We weten niet met hoeveel ze de pensioensleeftijd willen verlagen en eveneens niet tegen wanneer. We beschouwen een belofte als concreet wanneer ze aangeeft hoeveel minder of meer en/of er een datum van uitvoering wordt vermeld. *'Wij willen dat de pensioenleeftijd met twee jaar wordt verlaagd'* is een voorbeeld van een concrete belofte.

Omwille van de tijdsbeperking vertrekken we vanuit het regeerakkoord en niet vanuit de partijprogramma's. Op die manier komen we te weten welke partijen de meeste beloften uit het regeerakkoord ook in hun partijprogramma hebben staan. We kunnen niet zeggen welke partij de meeste beloften uit zijn partijprogramma in het regeerakkoord heeft gekregen.

We doen dit in een eerste fase voor de eerste tien pagina's uit het Vlaams regeerakkoord. We lezen de eerste 10 pagina's en onderlijnen de beloften. De volgende stap is al de onderlijnde zinnen kopiëren naar het Excel bestand. Wanneer dit is gebeurd, geven we aan tot welk thema de belofte behoort. Dat zijn dezelfde 23 thema's die hierboven zijn vermeld. Vervolgens geven we aan of de belofte vaag of concreet is. Vaag wordt gecodeerd als 0, concreet als 1. Hierna gaan we belofte per belofte na, of ze in de partijprogramma's van de drie Vlaamse regeringspartijen (N-VA, CD&V en Open Vld) staan. Wanneer we de belofte niet vinden, geven we dit aan met het cijfer 0. Indien we de belofte gedeeltelijk

of volledig vinden duiden we dat aan met 0,5 en 1. In het Vlaams regeerakkoord staat er een belofte over de provincies. Kort samengevat staat er dat de provincies sterk zullen worden uitgekleeft. In de partijprogramma's van N-VA en Open Vld lezen we dat ze de provincies willen afschaffen. We geven daarom een score van 0,5. Uiteraard is dit arbitrair. We hadden ook voor 0,2 of 0,8 kunnen kiezen. We besluiten echter te werken met maar drie categorieën, namelijk niet, gedeeltelijk en volledig. En aangezien 0,5 net het midden is, kiezen we voor 0,5. We kopiëren de belofte ook naar het Excel bestand. Al deze stappen doorlopen duurt voor tien pagina's, drie uur. Met visieteksten, inleidende pagina's en inhoudsopgave telt het regeerakkoord 197 pagina's. Het Vlaams regeerakkoord op zich telt 162 pagina's. Dat betekent dat er 48 uur gecodeerd wordt. (162 pagina's delen door 10 pagina's, geeft 16 reeksen. 16 reeksen aan 3 uren, geeft 48 uren).

Dit hele proces herhalen we voor het Federale regeerakkoord. Ook hier kijken we enkel naar de drie Vlaamse regeringspartijen. We kijken dus niet naar de oppositiepartijen en Franstalige partijen omwille van het gebrek aan tijd. Hierdoor zullen we aan Franstalige zijde geen uitspraken kunnen doen over de beloften. We kunnen dus niet zeggen wie de meest positionele macht heeft van de Franstalige partijen. Het Federaal regeerakkoord telt 151 pagina's. Hier coderen we 45 uren aan. (151 pagina's delen door 10 pagina's geeft 15 reeksen. 15 reeksen aan 3 uren, maakt 45 uren coderen.) Dat maakt dat er in totaal 93 uren gecodeerd wordt.

Figuur 3: Voorbeeld codeerschema beloften

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
nr	Pledge regeerakkoord	Thema	concreet = 1, vaag = 0	CD&V	N-VA	OVLD	pledge programma CD&V	pledge programma N-VA	pledge programma Open Vld
58	Het blijft de ambitie om tegen 2020 de 3%-norm voor O&O te behalen, daarom streven we naar 1% overheidsuitgaven							Om het economisch groeipotentieel te verhogen, zetten we meer in op onderzoek en ontwikkeling. We stippelen een groeipad uit voor het bereiken van de drieprocentnorm tegen 2020 (3% bbp voor O&O), waarvan één procent komt van publieke investeringen.	De Vlaamse bevoegdheden spelen een cruciale rol inzake onderzoek & ontwikkeling (O&O). Vlaanderen heeft zich aangesloten bij de EU2020-doelstelling om 3% van het BRP te besteden aan O&O, waarvan 1% wordt gerealiseerd door de Vlaamse overheid en 2% door de private sector. De 3%-norm is echter slechts een middel, geen doel op zich.
59	We sluiten clusterpacten met partners die zich groeperen rond innovatieve waardeketens. Deze partners werken samen in een triple helix of gouden driehoek met bedrijven, kenniscentra en de overheid. Binnen deze clusterpacten maken we afspraken over een lange termijnstrategie, Clusters moeten ook zorgen voor een triple leverage voor de realisatie van de 3%-norm waarbij financiering in het kader van het clusterpact ook aanleiding geeft tot bottom-up onderzoeksfinanciering op initiatief van de partners en het aanwenden van EU-middelen in het kader van Horizon 2020.	1700		1	0	1	1	Volgens CD&V moet het innovatiebeleid de samenstelling van clusters in Vlaanderen en zo 'nieuw industrieel ondernemen' stimuleren. In clusters werken complementaire bedrijven - in een zgn. triple helix of gouden driehoek - samen met	
60	We verbeteren de doorlooptijd voor IWT-dossiers en maken de procedures eenvoudiger en transparanter.	1700		0	1	0	0	Volgens CD&V moet het innovatiebeleid de samenstelling van clusters in Vlaanderen en zo 'nieuw industrieel ondernemen' stimuleren. In clusters werken complementaire bedrijven - in een zgn. triple helix of gouden driehoek - samen met kennisinstellingen en de overheid, aan vernieuwende producten en diensten die passen in een slimme specialisatiestrategie.	Om het economisch groeipotentieel te verhogen, zetten we meer in op onderzoek en ontwikkeling. We stippelen een groeipad uit voor het bereiken van de drieprocentnorm tegen 2020 (3% bbp voor O&O), waarvan één procent komt van publieke investeringen.
61	We evalueren SALK medio 2015 en houden de focus gericht op het aantrekken van nieuwe projecten die werkgelegenheid opleveren in de private sector, economische groei en ondernemerschap. We ontwikkelen daarvoor een innovatie-instrument dat de samenwerking tussen deze ondernemingen en KMO's stimuleert en bijdraagt aan een meer evenwichtige verdeling van de publieke onderzoeksmiddelen tussen KMO's en	1700		0	0,5	0	0,5	Om de toegang tot het Instituut voor Wetenschap en Technologie (IWT) voor KMO's te vergemakkelijken wil CD&V dat KMO's met een minimum aan rompslomp	Wij vergemakkelijken de toegang tot de O&O-instrumenten voor bedrijven en kennisinstellingen door stroomlijning van de instrumenten en integratie van de front
62		100		0	0,5	0	0	In de provincie Limburg staat de uitvoering van het SALK voorop, waarin de economische ontsluiting als belangrijk kernthema werd opgenomen.	
63		1500		0	0,5	0,5	0	CD&V wil het instrumentarium van het economische en innovatiebeleid zo inrichten dat de overheid clusters met flankerend beleid (regelgeving, de overheid als early adaptor ...) en met gericht	Er komt een bredere invulling van het begrip innovatie (naast producttoek procesinnovatie) om meerimpulsen te geven aan zowel KMO's als grote ondernemingen.

5.3 Discursieve macht

De hypothesen in verband met de discursieve macht testen we door het woordgebruik van het regeerakkoord te vergelijken met het woordgebruik van de partijprogramma's. De partij die de grootste 'match' heeft qua woordgebruik, met het regeerakkoord, bestempelen we als de partij met de meeste discursieve macht. We maken gebruik van het softwareprogramma Wcopyfind (Bloomfield, 2011a). Het programma is ontwikkeld door Louis Bloomfield, een professor aan de universiteit van Virginia. De bedoeling van Wcopyfind is om plagiaat te detecteren (Bloomfield, 2011b). Wij hebben het uiteraard niet nodig om plagiaat te onderzoeken. Via deze software kunnen we nagaan in hoeverre de regeerakkoorden qua woordgebruik gelijkenissen vertonen met de partijprogramma's. Wcopyfind kan documenten die lokaal bewaard worden op de computer vergelijken met andere documenten op de eigen computer, maar het kan ook vergelijken met internetlocaties waarvan de URL wordt ingegeven. Voor ons onderzoek volstaat het om telkens twee lokaal opgeslagen documenten met elkaar te vergelijken, namelijk een regeerakkoord met een partijprogramma.

Wcopyfind aanvaardt enkel de extensies .txt, .doc of .html, pdf-documenten kunnen dus niet ingevoerd worden (Bloomfield, 2011b). Alle partijprogramma's en regeerakkoorden worden daarom overgezet naar een word extensie. Om een correcter beeld te krijgen, halen we er een aantal betekenisloze woorden uit. Deze zijn voor de Nederlandstalige documenten: de, het, een, van, en, of, voor, in, ook, op, om, dat, dan, er, te, die, bij, aan, maar, al, dit, is, nog, met, over, als, wel, door en naar. Voor de Franstalige documenten zijn dit: le, la, l', les, un, une, des, et, de, d', ou, pour, a, dans, en, aussi, sur, ce, que, dont, puis, alors, donc, y, qui, au, aux, mais, deja, cette, cet, est, encore, avec, par, comme, si, lequel, laquelle, du, qu', 'est, quel, quelle, 'a, n en c. De alleenstaande n komt van n'est. De alleenstaande c komt van c'est.

In termen van resultaten, genereert WCopyfind twee soorten matches: 'Perfect match' en 'Basic match' (Bloomfield, 2011b). 'Perfect match' laat het aantal perfect passende woorden zien in de zinnen van ten minste het aantal woorden gekozen bij de parameter 'Shortest Phrase to Match'. 'Basic match' laat het aantal perfecte en imperfecte woorden zien van ten minste het aantal gekozen woorden bij de parameter 'Shortest Phrase to Match'. Als de parameter van 'Most Imperfections to Allow' op nul wordt gezet (wat wil zeggen dat er geen imperfecties worden toegelaten), dan zullen 'Perfect Match' en 'Basic match' hetzelfde zijn (Bloomfield, 2011b).

Beide hebben drie onderdelen (Bloomfield, 2011b). Ten eerste het aantal overeenkomende woorden. Ten tweede welk percentage van het linkse document het resultaat is van de overeenkomende woorden. Ten derde welk percentage van het rechtse document het resultaat is van de overeenkomende woorden (Bloomfield, 2011b).

Wcopyfind beschikt over verschillende parameters. Deze zullen hieronder besproken worden.

Het cijfer bij 'Shortest Phrase to Match' is de minimale lengte van een zin (in woorden) waar er naar een overeenkomst wordt gezocht (Bloomfield, 2011b). Wanneer je de parameter bijvoorbeeld op 6 zet, zal Wcopyfind overeenkomende zinnen negeren die korter of gelijk zijn aan 5 woorden. Wij zetten de parameter op 1, omdat we geïnteresseerd zijn op het niveau van woorden en niet van zinnen.

De parameter 'Ignore All Punctuation' zetten we aan. Er wordt dan geen rekening gehouden met de interpunctie.

Ook 'Ignore Outer Punctuation' zetten we aan. Elk leesteken dat links of rechts van een woord verschijnt, zal genegeerd worden (Bloomfield, 2011b). Bijvoorbeeld: de zin "de vaas, die ik vond, is gebroken." zal dan hetzelfde behandeld worden als "de vaas die ik vond is gebroken."

Wanneer je bij 'Ignore numbers' kiest voor de optie 'ja', wordt er geen rekening gehouden met cijfers (Bloomfield, 2011b). We kiezen ervoor om deze parameter aan te zetten.

Bij de parameter 'Ignore Letter Case' kan je instellen of Wcopyfind rekening moet houden met hoofdletters of niet (Bloomfield, 2011b). Wanneer je de optie 'ja' kiest zal het programma geen onderscheid maken tussen de woorden 'altijd' en 'Altijd'. We zetten deze parameter aan.

Indien je 'Skip Non-Words' aanvinkt, zal Wcopyfind woorden overslaan die enkel bestaan uit tekens en dus geen letters bevatten, met uitzondering van koppeltekens en weglatingstekens (Bloomfield, 2011b). Wij laten deze parameter uit.

Ook de optie 'skip Words Longer than ... characters' laten we uit. We willen dat alle woorden, hoe lang ook, meegenomen worden in de vergelijking.

De parameter 'Most Imperfections to Allow' is daarnet al even aangehaald. Wanneer hier de waarde nul wordt ingegeven, zal Wcopyfind enkel de perfecte overeenkomsten weergeven (Bloomfield, 2011b). Wanneer de waarde ingesteld wordt op twee, zal het programma twee niet-overeenkomende woorden overbruggen. Wat dus wil zeggen dat wanneer er een overeenkomend woord staat, dan twee woorden die niet overeenkomen en vervolgens weer een woord staat dat overeenkomt, Wcopyfind dit zal bestempelen als een 'match'. Wij kiezen voor de waarde nul.

Bij 'Minimum % of Matching Words' behouden we de waarde 100. Dit wordt aangeraden. Het cijfer geeft aan wat het minimumpercentage van perfecte overeenkomsten is, die een vraag kan bevatten en wat beschouwd wordt als een overeenkomst (Bloomfield, 2011b).

Tot slot kan je ook de taal instellen. Voor de Nederlandstalige partijprogramma's kiezen we voor Nederlands – optie België. Voor de Franstalige partijprogramma's kiezen we voor Frans – optie België.

6 Resultaten en analyse

Het vorige, methodologische, hoofdstuk had het over hoe de data voor het onderzoek is verzameld en welke analyses er gingen gebeuren. In dit hoofdstuk worden de resultaten besproken en geanalyseerd.

6.1 Prioritiserende macht

Op de volgende pagina's worden de resultaten van de issues besproken. Eerst bespreken we de relatieve aanwezigheid van de thema's. Dit voor het Federaal regeerakkoord, Vlaams regeerakkoord en de Nederlandstalige partijprogramma's. Vervolgens kijken we naar de correlaties tussen de verschillende Nederlandstalige partijen. Aansluitend kijken we naar de correlaties van de Nederlandstalige partijen met het Federale en Vlaamse regeerakkoord. De correlatie vat de gelijkenissen in de verdeling van aandacht over de issues.

Hierna stappen we over naar het Federale regeerakkoord en de Franstalige partijen. We bespreken de relatieve aanwezigheid van de thema's. Vervolgens kijken we naar de correlaties tussen de verschillende Franstalige partijen. Tot slot kijken we naar de correlaties van de Franstalige partijen met het Federale regeerakkoord.

6.1.1 Nederlandstalige partijen

Op de volgende pagina staat een tabel met de relatieve aantallen per thema in het Federaal regeerakkoord, Vlaams regeerakkoord en Nederlandstalige partijprogramma's. De donkerblauwe thema's zijn exclusieve Federale bevoegdheden, de lichte blauwe voornamelijk Federale bevoegdheden. De donkerroze wijzen op exclusieve Vlaamse bevoegdheden en de lichte roze op voornamelijk Vlaamse bevoegdheden. Het bestempelen van de bevoegdheden als Vlaams of Federaal is gebaseerd op de wettelijke bevoegdheden en niet op de resultaten van de analyse. De aantallen onderaan in de tabel geven weer hoeveel woorden er in totaal geteld zijn in de 23 thema's. Het is dus de som van het aantal woorden die geteld zijn in de categorie economie, gezondheid, arbeid, enz.

In het Vlaams regeerakkoord zien we dat de 'onderwijs', 'economie en belastingen' en 'verkeer en vervoer' de thema's zijn die met meeste aan bod komen. Ze maken respectievelijk 11,1%, 10,9% en 10,6% deel uit van het Vlaams regeerakkoord. In het Federaal regeerakkoord zijn de belangrijkste thema's: 'arbeid' (19,4%), 'economie en belastingen' (11,0%) en 'justitie, rechtspraak en criminaliteit' (10,7%).

We zien dat de thema's die bestempeld zijn als een exclusieve of voornamelijke bevoegdheid hoger scoren. Bijvoorbeeld 'gezondheid'. Het thema is aangeduid als een bevoegdheid die voornamelijk Federaal is. In het Federaal regeerakkoord bedraagt het aandeel 8,9%, in het Vlaams regeerakkoord 4,8%. Nog een duidelijker voorbeeld is het thema 'justitie, rechtspraak en criminaliteit'. Dit thema werd bestempeld als exclusief federaal. Het aandeel in het Federaal regeerakkoord bedraagt 10,7% en 1,1%

in het Vlaams regeerakkoord. Een ander duidelijk voorbeeld is het thema 'onderwijs'. We duiden het thema aan als een exclusieve Vlaamse bevoegdheid. Het aandeel van het thema bedraagt 11,1% in Vlaams regeerakkoord en 0,6% in het Federaal regeerakkoord.

Tabel 2: Relatieve aantallen per thema in Federaal regeerakkoord, Vlaams regeerakkoord en Nederlandstalige Partijprogramma's

Thema	Vla Reg	Fed Reg	N-VA	CD&V	Open Vld	sp.a	Groen	VB
Gemeentelijk en provinciaal bestuur	0,00	0,07	0,0	0,04	0,08	0,03	0,1	0,1
Sport en recreatie	4,0	0,07	1,8	3,3	1,0	2,3	3,5	0,6
Economie en belastingen	10,9	11,0	12,5	13,1	13,5	10,8	7,9	13,7
Burgerrechten en vrijheden	2,0	4,7	2,1	2,0	4,5	5,5	4,8	1,9
Gezondheid	4,8	8,9	5,2	5,1	4,2	8,7	8,1	4,0
Landbouw en visserij	4,5	0,3	1,4	2,7	1,6	0,9	3,9	2,9
Arbeid	5,9	19,4	13,0	6,4	11,5	10,2	8,9	6,3
Onderwijs	11,1	0,6	7,6	13,6	11,9	9,3	8,5	8,5
Milieu	5,0	1,2	2,2	3,9	0,9	4,2	7,7	1,1
Energiebeleid	5,0	4,1	4,0	6,2	6,4	4,9	7,1	3,3
Immigratie en integratie	2,4	4,0	6,2	2,2	3,5	3,0	3,3	8,8
Verkeer en vervoer	10,6	4,9	5,6	9,6	4,5	7,1	7,7	6,3
Justitie, rechtspraak en criminaliteit	1,1	10,7	6,2	4,4	3,3	3,9	2,3	21,0
Sociale zaken	5,6	3,1	5,7	4,5	4,9	7,3	4,7	5,4
Gemeenschapsontwikkeling, huisvestingsbeleid en stedelijke planning	5,2	0,6	3,1	4,2	4,6	4,1	3,3	2,2
Ondernemingen, bankwezen en binnenlandse handel	6,1	8,9	7,0	6,6	8,0	8,7	6,1	1,4
Defensie	0,1	4,1	1,5	1,5	1,4	1,0	1,3	1,4
Wetenschappelijk onderzoek, technologie en communicatie	1,1	2,3	1,4	1,5	1,6	1,2	1,0	1,0
Buitenlandse handel	0,9	0,5	0,5	0,8	0,6	0,4	0,7	0,8
Buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking	2,1	4,8	4,4	2,6	3,1	2,7	4,1	3,6
Functioneren democratie en openbaar bestuur	4,6	5,3	5,5	3,3	7,9	1,7	1,6	2,1
Ruimtelijke ordening, publiek natuur- en waterbeheer	4,5	0,2	1,3	1,2	0,2	0,9	1,1	1,4
Kunst, cultuur en entertainment	2,4	0,3	1,8	1,6	1,1	1,8	2,2	2,3
<i>som</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>aantal</i>	<i>2.939</i>	<i>2.901</i>	<i>2.570</i>	<i>4.742</i>	<i>1.182</i>	<i>6.304</i>	<i>10.995</i>	<i>728</i>

Uit bovenstaande tabel kunnen we afleiden dat in vergelijking met de andere regeringspartijen N-VA minder belang hecht aan het thema 'Energiebeleid'. N-VA besteedt 4% van het partijprogramma aan dat thema, terwijl CD&V en Open Vld er respectievelijk 6,2% en 6,4% aan besteden. Van de oppositiepartijen, besteedt enkel Vlaams Belang er minder aandacht aan dan N-VA. Wat nog opvalt, is dat N-VA van alle partijen het minste aandacht besteedt aan het thema 'Onderwijs'. 'Slechts' 7,6% van het N-VA partijprogramma gaat erover. De andere regeringspartijen besteden bijna het dubbele, CD&V 13,6% en Open Vld 11,9%. N-VA hecht in vergelijking met alle andere partijen meer belang aan het thema 'Immigratie en integratie'. 6,2% van het N-VA partijprogramma gaat erover. Bij CD&V (2,2%), Open Vld (3,5%), sp.a (3,0%) en Groen (3,3%) is dat veel minder. Enkel Vlaams Belang besteedt er nog meer aandacht aan, namelijk 8,8% van hun partijprogramma gaat over het thema 'Immigratie en integratie'. Wat logisch lijkt, want na het communautaire thema is 'asiel en migratie' een ander speerpunt van N-VA. Ook aan het thema 'Buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking' hecht N-VA meer belang in vergelijking met de andere partijen. 4,4% van hun partijprogramma handelt over het thema. Bij CD&V is dit 2,6%, bij Open Vld 3,1%. Ook de oppositiepartijen scoren lager.

CD&V besteedt in vergelijking met de andere regeringspartijen meer aandacht aan het thema 'Landbouw en visserij'. CD&V besteedt 2,7% aan het thema, N-VA 1,4% en Open Vld 1,6%. Ook aan het thema 'Verkeer en vervoer' besteden ze duidelijk meer aandacht. 9,6% van het partijprogramma van CD&V gaat erover. Daarna volgen de oppositiepartijen: bij Groen, sp.a en VB gaat het respectievelijk om 7,7%, 7,1% en 6,3%. De overige regeringspartijen bekleden de laagste plaatsen, N-VA hecht er 5,6% belang aan in het partijprogramma en Open Vld 4,5%. Ook aan het thema 'Sport en recreatie' besteedt CD&V meer aandacht dan de andere partijen. Enkel Groen besteedt er nog meer aandacht aan. Het partijprogramma van CD&V handelt voor 3,3% over het thema. Bij Open Vld is dit 1% en N-VA 1,8%. CD&V hecht duidelijk minder belang aan het thema 'Arbeid' dan de andere partijen. Slechts 6,4% van hun partijprogramma handelt over het thema. Bij de andere partijen is dit meer: N-VA 13%; Open Vld 11,5%; sp.a 10,2% en Groen 8,9%. Enkel VB scoort nog iets lager met 6,3%.

Open Vld besteedt in vergelijking met de andere partijen veel meer aandacht aan het thema 'Functioneren democratie en openbaar bestuur'. 7,9% van hun partijprogramma gaat hierover. Terwijl dat bij de andere partijen slechts 5,5% (N-VA), 3,3% (CD&V), 2,1% (VB), 1,7% (sp.a) en 1,6% (Groen) is. Het thema 'Burgerrechten en vrijheden' krijgt ook meer aandacht van Open Vld dan van de andere regeringspartijen. Het thema maakt 4,5% uit van hun partijprogramma. N-VA besteedt er 2,1% aandacht aan en CD&V 2,0%. Sp.a en Groen doen beter, met respectievelijk 5,5% en 4,8%. Open Vld besteedt in vergelijking met de andere partijen minder aandacht aan het thema 'Milieu'. Slechts 0,9% van hun partijprogramma gaat hierover. Voor N-VA is dit 2,2% en voor CD&V 3,9%. Groen is een uitschieter in dit thema met 7,7%. Wat uiteraard logisch is aangezien het één van hun kernthema's is.

Sp.a haalt 4,2% en VB scoort 1,1%. Qua hoeveelheid aandacht scoort Open Vld de laagste punten in vergelijking met de andere partijen voor de thema's 'Ruimtelijke ordening, publiek natuur- en waterbeheer' en 'Kunst, cultuur en entertainment'. Alle partijen besteden hier meer aandacht aan dan Open Vld.

Bij sp.a zijn er niet echt hoge of lage uitschieters qua hoeveelheid aandacht. Enkel bij het thema 'Defensie' staan ze op de laatste plaats. Hun programma gaat voor 1% over defensie, terwijl dat bij de andere partijen rond de 1,4% à 1,5% gaat. Bij het thema 'Gezondheid' scoren sp.a en Groen veel hoger dan de andere partijen. Het partijprogramma van sp.a gaat voor 8,7% over het thema, bij Groen is dat 8,1%. De eerstvolgende partij is N-VA met 5,2%. De overige partijen scoren lager.

In vergelijking met de andere partijen besteedt Groen minder aandacht aan het thema 'Economie en belastingen'. 7,9% van hun partijprogramma gaat over dat thema. Dat is duidelijk lager dan bij sp.a (10,8%), N-VA (12,5%), CD&V (13,1%), Open Vld (13,5%) en het Vlaams Belang (13,7%).

Bij Vlaams Belang is er een duidelijke uitschieter. Maar liefst 21% van hun partijprogramma gaat over het thema 'Justitie, rechtspraak en criminaliteit'. Naast het thema asiel en migratie is dit ook één van hun kernthema's. De andere partijen volgen op geruime afstand. Op de tweede plaats komt N-VA met 6,2%. CD&V volgt met 4,4%. De overige partijen scoren lager dan 4%.

Op de volgende pagina's geven we de resultaten van de correlaties tussen twee partijprogramma's en tussen de partijprogramma's en het regeerakkoord weer. De correlatie vat de gelijkenissen in de verdeling van aandacht over issues.

Tabel 3: Correlaties Nederlandstalige partijen

	N-VA	CD&V	Open Vld	sp.a	Groen	VB
N-VA	1	0,7535	0,8954	0,8383	0,6780	0,6249
CD&V	0,7535	1	0,8344	0,8288	0,7867	0,5103
Open Vld	0,8954	0,8344	1	0,8220	0,6744	0,4442
sp.a	0,8383	0,8288	0,8220	1	0,8694	0,4319
Groen	0,6780	0,7867	0,6744	0,8694	1	0,2711
VB	0,6249	0,5103	0,4423	0,4319	0,2711	1

Uit de cijfers in bovenstaande tabel kunnen we een aantal interessante zaken afleiden. Van de correlaties tussen N-VA en de andere partijen, is die met Open Vld het hoogst (0,89). Plaats twee is voor sp.a (0,84). Verrassend is dat CD&V (0,75) achter sp.a eindigt. De correlatie met Groen bedraagt 0,68. Wat nog opvalt, is de hoge correlatie van N-VA met Vlaams Belang. Waar de andere partijen rond de 0,5 of zelfs lager scoren, is de correlatie tussen N-VA en VB 0,62.

We zien dat van al de correlaties tussen CD&V en andere partijen, die met Open Vld het hoogst is (0,83). Op de tweede en derde plaats komen respectievelijk sp.a en Groen. N-VA komt slechts op de vierde plaats.

Als partijen op basis van deze tabel een regering moesten vormen, heeft Open Vld de juiste keuze gemaakt. Op de eerste en tweede plaats komen namelijk N-VA (0,89) en CD&V (0,83). Ook met sp.a is er een hoge correlatie, namelijk 0,82. Op de vierde plaats komt Groen. Met Vlaams Belang duikt de correlatie onder de 0,5.

Opmerkelijk is het feit dat sp.a met alle partijen, met uitzondering van Vlaams Belang, een correlatie van boven de 0,8 heeft.

Tabel 4: Correlaties Nederlandstalige partijen en regeerakkoorden

	Federaal regeerakkoord	Vlaams regeerakkoord
Federaal regeerakkoord	1	0,2242
Vlaams regeerakkoord	0,2242	1
CD&V	0,3865	0,9128
Open Vld	0,6283	0,7219
N-VA	0,8146	0,6408
VB	0,5134	0,2884
Groen	0,4950	0,7629
sp.a	0,6517	0,7519

Wanneer we kijken naar de correlaties van de partijen met het Federale en Vlaamse regeerakkoord valt het op dat de hoogste correlatie telkens met een regeringspartij is. Het Federale regeerakkoord en N-VA scoren een correlatie van 0,81. Hierna volgt sp.a met een correlatie die duidelijk lager ligt (0,65). Op de derde plaats staat weer een regeringspartij, namelijk Open Vld. Vlaams Belang en Groen vervolledigen het rijtje. De laagste correlatie heeft verrassend de andere regeringspartij, CD&V. De partij haalt slechts een correlatie van 0,38.

De correlaties tussen de partijen en het Vlaams regeerakkoord geeft een ander beeld. CD&V en het Vlaams regeerakkoord halen een correlatie van 0,91. Daarna volgen op geruime afstand Groen (0,76), sp.a (0,75) en Open Vld (0,72). N-VA (0,64) belandt op de vijfde plaats. Vlaams Belang maakt de reeks compleet met een zeer lage correlatie (0,29).

Er is geen duidelijke scheidingslijn tussen regeringspartijen en oppositiepartijen. Wat wel opvalt, is dat telkens een regeringspartij de hoogste correlatie heeft. De winnaars zijn heel duidelijk. Het zijn geen marginale verschillen. Ook opvallend zijn de correlaties van sp.a. Met het Vlaams regeerakkoord bedraagt de correlatie 0,65 en moet men enkel N-VA laten voorgaan. Met het Federale regeerakkoord bedraagt de correlatie 0,75 wat goed is voor de op twee na hoogste correlatie.

6.1.2 Franstalige partijen

Op de volgende pagina staat een tabel met de relatieve aantallen per thema in het Federaal regeerakkoord en Nederlandstalige partijprogramma's. De donkerblauwe thema's zijn exclusieve Federale bevoegdheden, de lichte blauwe voornamelijk Federale bevoegdheden. De donkerroze wijzen op exclusieve regionale bevoegdheden en de lichte roze op voornamelijk regionale bevoegdheden. Deze verdeling is zoals hierboven gebaseerd op de bevoegdheden en niet op de resultaten van de analyse. Ook hier geven de aantallen onderaan in de tabel weer, hoeveel woorden er in totaal geteld zijn in de 23 thema's.

Bij de Franstalige partijen zijn er in vergelijking met de Nederlandstalige partijen minder verschillen tussen de partijen qua aandacht voor thema's. De Franstalige politieke partijen behalen gelijkaardige percentagens voor de thema's. MR besteedt in vergelijking met de andere politieke partijen het meeste aandacht aan volgende thema's: 'Sport en recreatie', 'Immigratie en integratie', 'Justitie, rechtspraak en criminaliteit', 'Defensie', 'Buitenlandse handel', 'Buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking', 'Functioneren democratie en openbaar bestuur' en 'Ruimtelijke ordening, publiek water- en natuurbeheer'. De verschillen met de partijen zijn telkens heel klein. Vandaar dat we de percentages niet weergeven. Aan het thema 'Onderwijs' besteedt MR duidelijk minder aandacht dan de andere partijen. Ze besteden er 4,6% van hun partijprogramma aan. Tegenover 6,0% (Ecolo), 9,6% (cdH), 10,2% (PS) en 12,0% (FDF). Ook aan het thema 'Sociale zaken' schenkt MR minder aandacht in vergelijking met de andere partijen. Slechts 3% van hun partijprogramma handelt over het thema, terwijl dat bij de andere partijen meer dan 4% is. Opvallend, MR schenkt minder aandacht aan het thema 'Ondernemingen, bankwezen en binnenlandse handel'. Enkel FDF besteedt er nog minder aandacht aan. Het is PS die er het meeste aandacht aan besteedt.

In vergelijking met de andere partijen besteedt Ecolo meer aandacht aan het thema 'Milieu'. 4,1% van het regeerakkoord gaat erover. Bij de andere partijen is dit: 2,0% (FDF), 1,9% (cdH), 1,7% (PS) en MR (1,5%).

FDF schenkt meer aandacht aan het thema 'Gezondheid' in vergelijking met de andere partijen, namelijk 14,3%. Bij MR is dat 10,5%, bij Ecolo 7,6%, bij PS 7,5% en bij cdH 6,6%.

Tabel 5: Relatieve aantallen per thema in Federaal regeerakkoord en Franstalige Partijprogramma's

Thema	Federaal regeerakkoord	MR	PS	cdH	Ecolo	FDF
Gemeentelijk en provinciaal bestuur	0,06	0,05	0,00	0,03	0,03	0,04
Sport en recreatie	0,1	1,9	1,2	1,2	1,8	1,3
Economie en belastingen	12,1	12,5	12,4	13,0	11,6	12,1
Burgerrechten en vrijheden	4,1	4,7	4,7	4,1	5,5	3,5
Gezondheid	9,0	10,5	7,5	6,6	7,6	14,3
Landbouw en visserij	0,6	1,3	1,5	1,8	1,8	1,1
Arbeid	17,6	13,6	13,7	13,6	15,9	11,7
Onderwijs	1,5	4,6	10,2	9,6	6,0	12,0
Milieu	0,7	1,5	1,7	1,9	4,1	2,0
Energiebeleid	1,7	1,6	2,2	1,6	3,0	2,4
Immigratie en integratie	6,7	5,7	4,3	3,7	4,0	2,7
Verkeer en vervoer	4,0	4,2	4,0	4,3	4,3	6,8
Justitie, rechtspraak en criminaliteit	13,7	10,1	7,4	9,3	7,8	7,7
Sociale zaken	3,3	3,0	4,0	3,7	4,5	4,5
Gemeenschapsontwikkeling, huisvestingsbeleid en stedelijke planning	0,6	5,5	5,0	5,8	4,3	5,4
Ondernemingen, bankwezen en binnenlandse handel	9,8	8,0	10,8	9,6	8,1	5,3
Defensie	2,7	1,1	0,5	0,7	0,5	0,6
Wetenschappelijk onderzoek, technologie en communicatie	1,9	1,5	2,3	2,0	1,6	1,1
Buitenlandse handel	0,4	0,6	0,4	0,5	0,3	0,3
Buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking	5,0	3,2	1,2	2,6	2,5	1,1
Functioneren democratie en openbaar bestuur	3,6	3,3	2,9	3,0	2,9	3,0
Ruimtelijke ordening, publiek natuur- en waterbeheer	0,3	1,0	0,8	0,7	0,9	0,7
Kunst, cultuur en entertainment	0,5	0,7	1,7	0,6	1,1	0,5
Totaal	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
aantal	3.140	11.645	9.482	9.639	20.060	7.397

Hieronder geven we de resultaten van de correlaties weer tussen de Franstalige partijprogramma's en tussen de partijprogramma's en het Federale regeerakkoord. De correlatie vat de gelijkenissen in de verdeling van aandacht over de thema's.

Tabel 6: Correlaties Franstalige partijen

	MR	PS	cdH	Ecolo	FDF
MR	1	0,90742	0,92831	0,94193	0,85866
PS	0,90742	1	0,98314	0,9413	0,87663
cdH	0,92831	0,98314	1	0,94579	0,87102
Ecolo	0,94193	0,9413	0,94579	1	0,83575
FDF	0,85866	0,87663	0,87102	0,83575	1

Al op het eerste zicht is het duidelijk dat de correlaties erg hoog zijn. De laagste correlatie in de tabel bedraagt 0,83 (correlatie tussen FDF en Ecolo). Al de andere correlaties liggen dus boven 0,83. Dit wijst erop dat Franstalige partijen in hun partijprogramma's meer over hetzelfde praten dan de Nederlandstalige partijen. Hun programma's zijn dus veel meer gelijkend qua thema.

FDF is een beetje het buitenbeentje. Waar de andere partijen telkens een correlatie van boven de 0,9 behalen, haalt het FDF met de andere partijen een correlatie onder de 0,9.

Tabel 7: Correlaties Franstalige partijen en regeerakkoord

	Federaal regeerakkoord
Federaal regeerakkoord	1
MR	0,92721
PS	0,80782
cdH	0,83851
Ecolo	0,88936
FDF	0,68739

Wanneer we kijken naar de correlaties tussen de Franstalige partijen en het Federaal regeerakkoord zien we dat MR de hoogste correlatie heeft. Al is dit minder afgetekend dan bij de Nederlandstalige partijen. MR is de enige Federale regeringspartij aan Franstalige zijde. Op de tweede plaats staat Ecolo met een correlatie van 0,89. Plaatsen drie en vier zijn voor cdH (0,84) en PS (0,81). De laatste in rij, met een beduidend lagere correlatie is FDF (0,69).

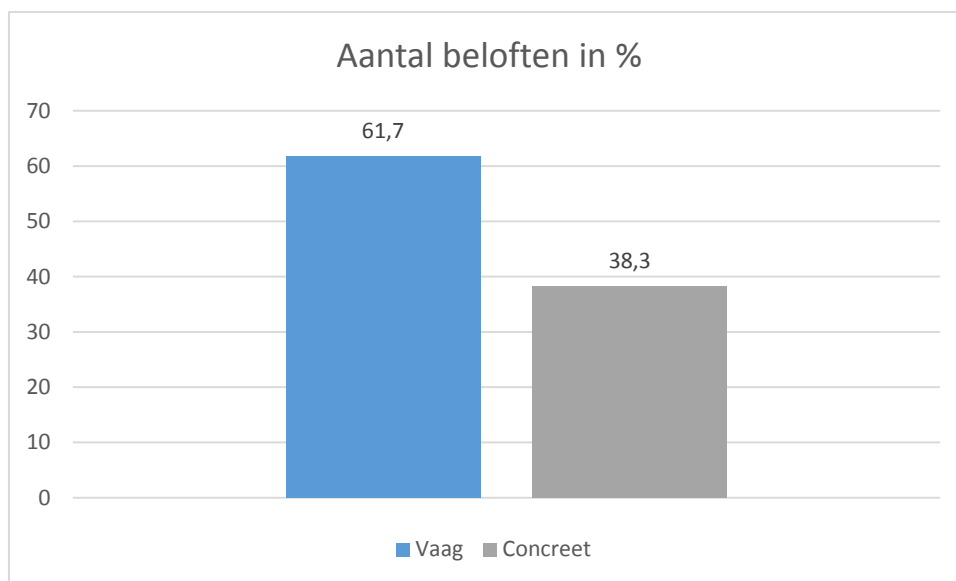
Als we de prioriterende macht even samenvatten, kunnen we concluderen dat op federaal niveau, zowel aan Nederlandstalige als Franstalige zijde, het een regeringspartij is die thematisch het meeste overeenkomt met het Federaal regeerakkoord. Aan Nederlandstalige kant is dit N-VA, aan Franstalige kant is dit MR. Ook op het Vlaamse niveau is het een regeringspartij die thematisch gezien het meeste overeenkomt met het Vlaams regeerakkoord. Hier is het CD&V die de hoogste score haalt.

6.2 Positionele macht

Op de volgende pagina's worden de resultaten besproken van de beloften. Zoals eerder aangegeven, werden omwille van de beperking in tijd, enkel de Nederlandstalige regeringspartijen opgenomen. We bespreken eerst de resultaten van het Vlaams regeerakkoord en vervolgens die van het Federaal regeerakkoord. Eerst en vooral kijken we naar het aantal beloften (opgedeeld naar vaag en concreet). Vervolgens kijken we naar het aantal beloften per thema, eveneens opgedeeld naar vaag en concreet. Daarna kijken we naar de overlap tussen de partijen. Bij hoeveel partijen vinden we dezelfde beloften? Dit doen we eerst algemeen. In hoeveel gevallen hebben alle drie de partijen, twee partijen, slechts 1 partij of geen partij de belofte in hun partijprogramma staan. Vervolgens doen we het specifieker en kijken we naar de overlap tussen N-VA – CD&V, CD&V – Open Vld, Open Vld – N-VA en N-VA – CD&V – Open Vld. Hierna kijken we naar het aantal beloften uit het regeerakkoord die in de partijprogramma's van de drie regeringspartijen staan. Tot slot volgt of de beloften volledig of gedeeltelijk aanwezig zijn in de partijprogramma's.

6.2.1 Vlaams regeerakkoord

Figuur 4: Aantal vage en concrete beloften in Vlaams regeerakkoord (N = 360)

Uit bovenstaande grafiek leren we dat van de 360 beloften die in het Vlaams regeerakkoord staan, er 222 vaag en 138 concreet zijn. Bij het grootste deel van de beloften, in zo'n 62% van de gevallen wordt dus niet vermeld wanneer de belofte uitgevoerd wordt en/of hoeveel ze iets willen verhogen of verlagen.

In de tabel op de volgende pagina zien we dat de thema's 'Functioneren democratie en openbaar bestuur', 'Onderwijs' en 'Verkeer en vervoer' erboven uit steken qua totaal aantal beloften. Ze bevatten respectievelijk 14,17% en tweemaal 10,56% van het totaal aantal beloften. Onderwijs bestempelden we eerder al als een exclusieve Vlaamse bevoegdheid.

Wanneer we kijken naar de percentages van de vage beloften, kunnen we vaststellen dat dezelfde thema's de hoogste percentages hebben. 'Functioneren democratie en openbaar bestuur' bedraagt 10%, 'Onderwijs' 8,33% en 'Verkeer en vervoer' 6,11%.

Bij de concrete beloften zien we een ander beeld. Het thema 'Verkeer en vervoer' heeft van alle thema's het hoogste percentage, namelijk 4,44%. Daarna volgt: 'Functioneren democratie en openbaar bestuur' met 4,17% en de derde plaats delen de thema's 'Economie en belastingen' en 'Buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking'. Beiden hebben een percentage van 3,06.

Wat verder opvalt, is dat de meeste thema's meer vage dan concrete beloften bevatten. De verhouding bedraagt 62 – 38. Voor vijf categorieën is dit niet het geval. Dit komt het duidelijkst naar voren bij het thema 'Buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking'. Vage beloften over dit thema zijn goed voor 0,56% van het totaal. De concrete beloften zijn goed voor 3,06%. Wat de verhouding dus op 15 - 85 brengt. De andere thema's die meer concrete dan vage beloften hebben, zijn: 'Economie en belastingen' met een verhouding van 45 - 55, 'Arbeid' met een verhouding van 44 - 56, 'Gemeenschapsontwikkeling, huisvestingbeleid en stedelijke planning' met een verhouding van 44 - 56 en 'Immigratie en integratie' met een verhouding van 43 - 57.

Wat nog opvalt, is dat er ook in de andere richting wordt afgeweken van de 62 - 38 verdeling. Dit komt het duidelijkst naar voren bij het thema 'Ondernemingen, bankwezen en binnenlandse handel'. Vage beloften zijn goed voor 3,61% van het totaal en voor de concrete beloften is dat 0,28%. Dit geeft de verhouding van 93 versus 7. Bij het thema 'Gemeentelijk en provinciaal bestuur' bedraagt de verhouding 70 – 30. Bij het thema 'Onderwijs' bedraagt de verhouding 79 – 21. Het thema 'Energiebeleid' heeft een verhouding van 73 – 27. Ook het thema 'Sport en recreatie' steek erboven uit. Er zijn in deze categorie geen concrete beloften.

Er staan geen beloften met de thema's 'Defensie' en 'Buitenlandse handel' in het Vlaams regeerakkoord.

Tabel 8: Aantal beloften per thema in Vlaams regeerakkoord - kolompercentages (N = 360)

Thema's	Vage beloften	Concrete beloften	Totaal aantal beloften
Gemeentelijk en provinciaal bestuur	3,33	1,39	4,72
Sport en recreatie	2,22	0,00	2,22
Economie en belastingen	2,50	3,06	5,56
Burgerrechten en vrijheden	1,11	0,56	1,67
Gezondheid	1,67	1,39	3,06
Landbouw en visserij	1,67	1,39	3,06
Arbeid	2,78	3,61	6,39
Onderwijs	8,33	2,22	10,56
Milieu	3,06	1,39	4,44
Energiebeleid	3,06	1,11	4,17
Immigratie en integratie	0,83	1,11	1,94
Verkeer en vervoer	6,11	4,44	10,56
Justitie, rechtspraak en criminaliteit	0,56	0,56	1,11
Sociale zaken	2,50	2,50	5,00
Gemeenschapontwikkeling, huisvestingbeleid en stedelijke planning	1,11	1,39	2,50
Ondernemingen, bankwezen en binnenlandse handel	3,61	0,28	3,89
Defensie	0,00	0,00	0,00
Wetenschappelijk onderzoek, technologie en communicatie	0,83	0,56	1,39
Buitenlandse handel	0,00	0,00	0,00
Buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking	0,56	3,06	3,61
Functioneren democratie en openbaar bestuur	10,00	4,17	14,17
Ruimtelijke ordening, publiek natuur- en waterbeheer	3,06	1,94	5,00
Kunst, cultuur en entertainment	2,78	2,22	5,00
Totaal	61,67	38,33	100,0

Tabel 9: Aantal beloften per thema in Vlaams regeerakkoord - rijpercentages (N = 360)

Thema's	Vage beloften	Concrete beloften	Totaal
Gemeentelijk en provinciaal bestuur	70,6	29,4	100,0
Sport en recreatie	100,0	0,00	100,0
Economie en belastingen	45,0	55,0	100,0
Burgerrechten en vrijheden	66,7	33,3	100,0
Gezondheid	54,5	45,5	100,0
Landbouw en visserij	54,5	45,5	100,0
Arbeid	43,5	56,5	100,0
Onderwijs	78,9	21,2	100,0
Milieu	68,8	31,3	100,0
Energiebeleid	73,3	26,7	100,0
Immigratie en integratie	42,9	57,1	100,0
Verkeer en vervoer	57,9	42,1	100,0
Justitie, rechtspraak en criminaliteit	50,0	50,0	100,0
Sociale zaken	50,0	50,0	100,0
Gemeenschapontwikkeling, huisvestingbeleid en stedelijke planning	44,4	55,6	100,0
Ondernemingen, bankwezen en binnenlandse handel	92,9	7,1	100,0
Defensie	0,00	0,00	100,0
Wetenschappelijk onderzoek, technologie en communicatie	60,0	40,0	100,0
Buitenlandse handel	0,00	0,00	0,00
Buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking	15,4	84,6	100,0
Functioneren democratie en openbaar bestuur	55,6	44,4	100,0
Ruimtelijke ordening, publiek natuur- en waterbeheer	61,1	38,9	100,0
Kunst, cultuur en entertainment	55,6	44,4	100,0
Totaal	61,7	38,33	100,0

Tabel 10: Overzicht beloften uit Vlaams regeerakkoord die overlappen (N = 360)

	Aantal beloften	Aantal beloften in %
Alle drie de partijen	27	7,5
Twee partijen	56	15,6
Eén partij:	119	33,1
N-VA	63	17,5
CD&V	45	12,5
Open Vld	11	3,1
Geen enkele partij	158	43,9
Totaal	360	100

Bovenstaande tabel leert ons dat 27 van de 360 beloften (ofwel 7,5% van de beloften) uit het Vlaams regeerakkoord voorkomen bij de drie partijen. 15,6 % van de beloften komt voor bij minstens twee partijen. 33,1% van de beloften komt voor bij minstens één partij. Wanneer we dat in detail bekijken, zien we dat N-VA de partij is, waar in 63 keer van de 119 gevallen, de belofte uit het Vlaams regeerakkoord enkel in hun partijprogramma staat en niet in dat van CD&V en/of Open Vld. Dus in meer dan de helft van de gevallen waar de belofte slechts in één partijprogramma voor komt, is dat in het partijprogramma van N-VA. Dat is een duidelijk geval van een ‘winner’. CD&V heeft 45 beloften uit het Vlaams regeerakkoord in het partijprogramma staan, die niet bij N-VA en/of Open Vld te vinden zijn. Voor Open Vld zijn dit er slechts 11. Het grote verschil tussen Open Vld en de andere partijen kan te wijten zijn aan het feit dat Open Vld niet mee onderhandelde aan het Vlaams regeerakkoord.

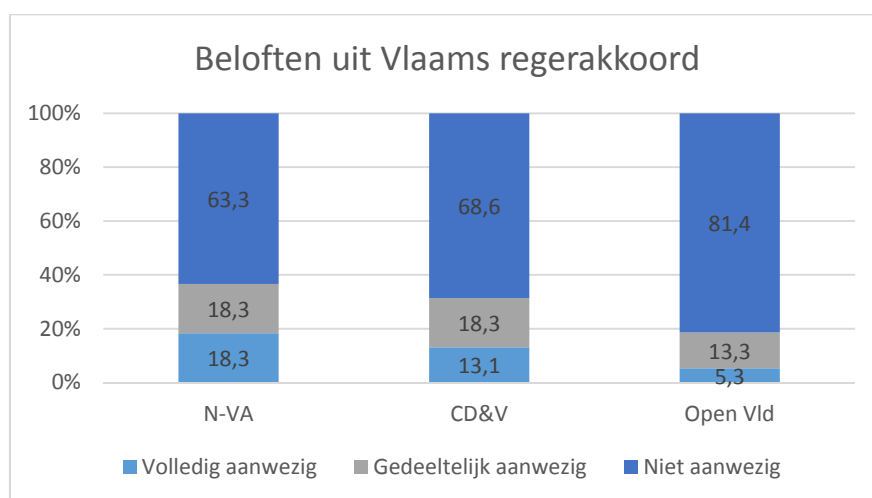
In 43,9% van de gevallen komt de belofte uit het Vlaams regeerakkoord bij geen enkele partij voor, wat toch veel is. Waar komen ze dan wel vandaan? Tussen het opstellen van de partijprogramma's en de regeringsonderhandelingen ligt natuurlijk een hele periode. Wat in het regeerakkoord komt, kan door de actualiteit beïnvloed zijn. Maar ook lobbygroepen spelen hun rol. Dit kan gaan van lobbygroepen van de chemiesector tot de organisatie Bond Zonder Naam. Een belangrijke plaats is weggelegd voor de sociale partners.

Tabel 11: Overzicht overlap beloften uit Vlaams regeerakkoord tussen partijen (N = 360)

	Aantal beloften die overlappen
N-VA – CD&V	27
CD&V – Open Vld	14
Open Vld – N-VA	15
N-VA – CD&V – Open Vld	27

Uit bovenstaande tabel kunnen we afleiden hoe sterk gelijkend de partijprogramma's zijn door het oog van het regeerakkoord. We zien dat 27 beloften uit het Vlaams regeerakkoord zowel in het partijprogramma van N-VA als dat van CD&V staan en niet in dat van Open Vld. N-VA en Open Vld delen minder beloften (15) dan N-VA en CD&V. 14 beloften uit het Vlaams regeerakkoord vinden we zowel terug bij CD&V als Open Vld en niet bij N-VA. De overlap tussen Open Vld en N-VA (15) en Open Vld en CD&V (14) is dus gelijkaardig. 27 van de beloften uit het regeerakkoord vinden we bij alle drie de partijen terug.

Figuur 5: Aantal beloften van Vlaams regeerakkoord in de partijprogramma's van de regeringspartijen (N = 360)

In bovenstaande figuur zien we of de beloften uit het Vlaamse regeerakkoord volledig, gedeeltelijk of niet aanwezig zijn in de partijprogramma's van N-VA, CD&V en Open Vld. N-VA heeft van de drie partijen het hoogste cijfer 'volledig aanwezige' beloften. In het partijprogramma van N-VA zijn 18,3% van de beloften uit het Vlaamse regeerakkoord volledig aanwezig. Bij CD&V is dit 13,1% en bij Open Vld 5,3%. Bij de categorie 'gedeeltelijk aanwezig' zien we dat zowel N-VA als CD&V 18,3% scoort. Ook hier is Open Vld de laagst scorende partij, met een resultaat van 5,3% gedeeltelijk aanwezige beloften. 63,3% van de beloften uit het Vlaams regeerakkoord staan niet in het partijprogramma van N-VA. Voor CD&V en Open Vld is dat respectievelijk 68,6% en 81,4%.

Tabel 12: Overzicht beloften uit Vlaams regeerakkoord per partij (N = 360)

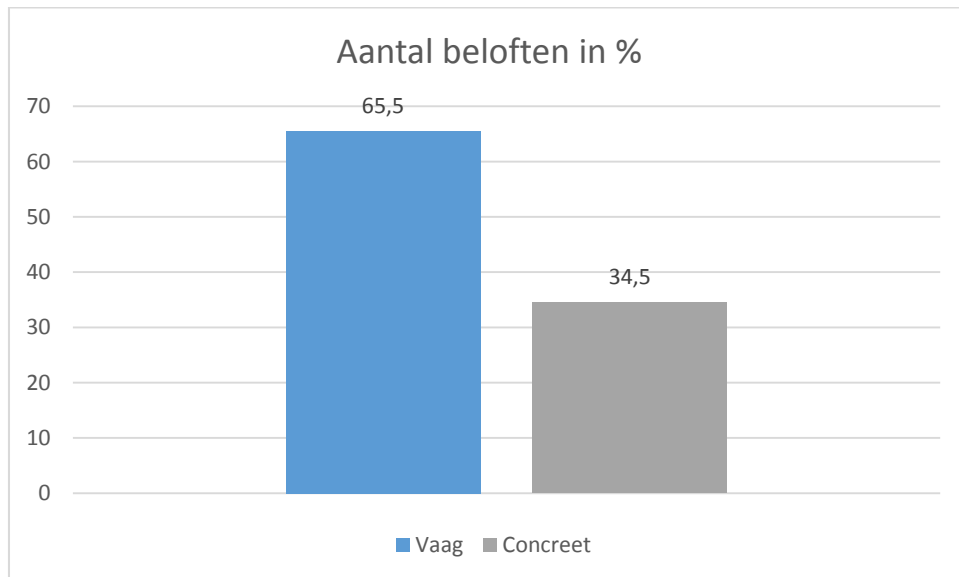
	N-VA	CD&V	Open Vld
Volledig aanwezig	66	47	19
Gedeeltelijk aanwezig	66	66	48
Totaal	132	113	67

In totaal staan er dus 132 beloften (volledig of gedeeltelijk) uit het Vlaams regeerakkoord in het partijprogramma van N-VA. Voor CD&V zijn dit er 113 en voor Open Vld 67. Op basis van onze resultaten kunnen we niet zeggen hoeveel procent van de beloften uit de partijprogramma's werden

opgenomen in het regeerakkoord. We vertrokken vanuit het regeerakkoord en keken dan naar de partijprogramma's. Wanneer we zouden vertrekken vanuit de partijprogramma's konden we uiteraard wel zeggen hoeveel procent van de beloften het regeerakkoord gehaald hebben. Door de beperkte tijd was dit helaas niet mogelijk.

6.2.2 Federaal regeerakkoord

Figuur 6: Relatief aantal vage en concrete beloften in Federaal regeerakkoord (N = 362)

We halen uit het Federale regeerakkoord 362 beloften. 237 bestempelen we als vaag en 125 als concreet. We zien dat de figuur sterk gelijk is op de figuur met de Vlaamse beloften. Ze bevatten ongeveer evenveel beloften en we zien een gelijke verdeling van vage en concrete beloften. Net zoals bij de beloften uit het Vlaamse regeerakkoord is het grootste deel van de beloften, vaag. Al ligt het percentage vage beloften in het Federale regeerakkoord iets hoger. In dit geval zijn 65,5% van de beloften vaag en 34,5% concreet tegenover 61,7% vage en 38,3% concrete beloften in het Vlaams regeerakkoord. Een mogelijke verklaring kunnen de moeilijke onderhandelingen zijn en het feit dat er een partij meer mee onderhandelde (MR).

De tabel op de volgende pagina geeft ons de beloften uit het Federaal regeerakkoord weer opgedeeld naar thema. We zien dat de thema's 'Arbeid' en 'Justitie, rechtspraak en criminaliteit' erboven uitsteken qua totaal aantal beloften. Ze bevatten respectievelijk 24,03% en 15,47% van het totaal aantal beloften. De derde en vierde plaats worden ingenomen door de thema's 'Gezondheid' (9,67%) en 'Economie en belastingen' (9,39%). 'Justitie, rechtspraak en criminaliteit' bestempelden we eerder ook al als een exclusieve Federale bevoegdheid en het thema 'Gezondheid' als een voornamelijk Federale bevoegdheid.

Wanneer we kijken naar de percentages van de vage beloften, stellen we vast dat de drie thema's van hierboven ook hier de drie eerste zijn. Het thema 'Arbeid' met 11,88%, 'Justitie en rechtspraak' met 11,60% en 'Gezondheid' 6,91%.

Bij de concrete beloften zien we een ander beeld. Het thema 'Arbeid' haalt van alle thema's weer het hoogste percentage, namelijk 12,15%. Daarna volgen op ruime afstand de thema's 'Economie en belastingen' en 'Justitie, rechtspraak en criminaliteit' met 3,87%.

Net zoals bij het Vlaams regeerakkoord bevatten de meeste thema's meer vage dan concrete beloften. Voor drie categorieën is dit niet het geval. Dit komt naar voren bij het thema 'Arbeid'. Vage beloften over dit thema zijn goed voor 11,88% van het totaal. De concrete beloften zijn goed voor 12,15%. Ook bij het thema 'Energiebeleid' (1,38 versus 1,66%), 'Gemeenschapsontwikkeling' (0,28% versus 0,55%). De verhouding tussen vaag en concreet bedraagt voor de thema's 'Arbeid', 'Energiebeleid' en 'Gemeenschapsontwikkeling' respectievelijk 49 - 51, 45,5 - 54,5 en 33 - 67. Zowel in het Vlaamse als Federale regeerakkoord staan er dus meer concrete dan vage beloften over 'Arbeid' en 'Gemeenschapsontwikkeling'.

Ook in de andere richting wordt afgeweken van de 65 - 35 verdeling. Dit zien we bij de thema's 'Justitie, rechtspraak en criminaliteit', 'Gezondheid' en 'Buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking'. Bij het thema 'Justitie' zijn de vage beloften goed voor 11,60% van het totaal en voor de concrete beloften is dat 3,87%. Dit geeft de verhouding van 75 - 25. De verhouding bij het thema 'Gezondheid' bedraagt 71,4 versus 28,6. Bij het thema 'Buitenlandse zaken' is de verhouding 76,5 - 23,5.

Wat opvalt, is dat er voor zes thema's geen concrete beloften zijn. De verhouding is dus 100 - 0. Deze zes thema's zijn: 'Burgerrechten en vrijheden', 'Milieu', 'Sociale zaken', 'Wetenschappelijk onderzoek, technologie en communicatie', 'Buitenlandse handel' en 'Kunst, cultuur en entertainment'.

Er staan geen beloften uit de thema's 'Lokaal en provinciaal bestuur', 'Sport en recreatie', 'Landbouw', 'Onderwijs' en 'Ruimtelijke Ordening' in het Federaal regeerakkoord.

Tabel 13: Aantal beloften per thema in Federaal regeerakkoord - kolompercentages (N = 362)

Thema's	Vage beloften	Concrete beloften	Totaal aantal beloften
Gemeentelijk en provinciaal bestuur	0,00	0,00	0,00
Sport en recreatie	0,00	0,00	0,00
Economie en belastingen	5,52	3,87	9,39
Burgerrechten en vrijheden	3,31	0,00	3,31
Gezondheid	6,91	2,76	9,67
Landbouw en visserij	0,00	0,00	0,00
Arbeid	11,88	12,15	24,03
Onderwijs	0,00	0,00	0,00
Milieu	0,55	0,00	0,55
Energiebeleid	1,38	1,66	3,04
Immigratie en integratie	3,87	2,21	6,08
Verkeer en vervoer	2,76	1,38	4,14
Justitie, rechtspraak en criminaliteit	11,60	3,87	15,47
Sociale zaken	1,10	0,00	1,10
Gemeenschapsontwikkeling, huisvestingbeleid en stedelijke planning	0,28	0,55	0,83
Ondernemingen, bankwezen en binnenlandse handel	2,76	1,38	4,14
Defensie	1,93	0,83	2,76
Wetenschappelijk onderzoek, technologie en communicatie	2,21	0,00	2,21
Buitenlandse handel	0,28	0,00	0,28
Buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking	3,59	1,10	4,70
Functioneren democratie en openbaar bestuur	4,97	2,76	7,73
Ruimtelijke ordening, publiek natuur- en waterbeheer	0,00	0,00	0,00
Kunst, cultuur en entertainment	0,55	0,00	0,55
Totaal	65,47	34,53	100

Tabel 14: Aantal beloften per thema in Federaal regeerakkoord - rijpercentages (N = 362)

Thema's	Vage beloften	Concrete beloften	Totaal aantal beloften
Gemeentelijk en provinciaal bestuur	0,00	0,00	0,00
Sport en recreatie	0,00	0,00	0,00
Economie en belastingen	58,8	41,2	100,0
Burgerrechten en vrijheden	100,0	0,00	100,0
Gezondheid	71,4	28,6	100,0
Landbouw en visserij	0,00	0,00	0,00
Arbeid	49,4	50,6	100,0
Onderwijs	0,00	0,00	100,0
Milieu	100,0	0,00	100,0
Energiebeleid	45,5	54,5	100,0
Immigratie en integratie	63,6	36,4	100,0
Verkeer en vervoer	66,7	33,3	100,0
Justitie, rechtspraak en criminaliteit	75,0	25,0	100,0
Sociale zaken	100,0	0,00	100,0
Gemeenschapsontwikkeling, huisvestingbeleid en stedelijke planning	33,3	66,7	100,0
Ondernemingen, bankwezen en binnenlandse handel	66,7	33,3	100,0
Defensie	70,0	30,0	100,0
Wetenschappelijk onderzoek, technologie en communicatie	100,0	0,00	100,0
Buitenlandse handel	100,0	0,00	100,0
Buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking	76,5	23,5	100,0
Functioneren democratie en openbaar bestuur	64,3	35,7	100,0
Ruimtelijke ordening, publiek natuur- en waterbeheer	0,00	0,00	0,00
Kunst, cultuur en entertainment	100,0	0,00	100,0
Totaal	65,5	34,5	100,0

Tabel 15: Overzicht beloften uit Federaal regeerakkoord die overlappen (N = 362)

	Aantal beloften	Aantal beloften in %
Alle drie de partijen	19	5,2
Twee partijen	34	9,4
Eén partij:	78	21,5
N-VA	42	11,6
CD&V	19	5,2
Open Vld	17	4,7
Geen enkele partij	231	63,8
Totaal	362	100

Bovenstaande tabel leert ons dat 19 van de 362 beloften (ofwel 5,2% van de beloften) uit het Federaal regeerakkoord voorkomen bij de drie partijen. 9,4 % van de beloften komt voor bij minstens twee partijen. 21,5% van de beloften komt voor bij minstens één partij. Net zoals bij het Vlaamse regeerakkoord, is N-VA ook hier de partij met de meeste beloften die enkel en alleen in hun partijprogramma staan. 42 van de 78 beloften die bij maar één partij voorkomen, staan in het partijprogramma van N-VA. Dat is meer dan de helft. Daar waar Open Vld bij het Vlaams regeerakkoord duidelijk verschilde met CD&V, is dat nu niet het geval. Daar werd 45 keer de belofte uit het Vlaams regeerakkoord enkel teruggevonden bij CD&V en slechts 11 keer bij Open Vld. Nu liggen CD&V en Open Vld duidelijk achter op N-VA. In 19 van de 78 keer dat de belofte slechts bij één partij te vinden is, is dat bij CD&V. Voor Open Vld is dit 17 keer. Dat is dus veel minder dan de 42 keer van N-VA. Die hier opnieuw duidelijk ‘wint’.

In 63,8% van de gevallen komt de belofte uit het Federaal regeerakkoord bij geen enkele partij voor. Meer dan de helft staat dus niet in een partijprogramma. Dat is nog meer dan bij de beloften uit het Vlaams regeerakkoord. 43,9% van de beloften uit het Vlaams regeerakkoord kwam niet uit de partijprogramma’s. Hierboven gaven we al enkele mogelijke verklaringen.

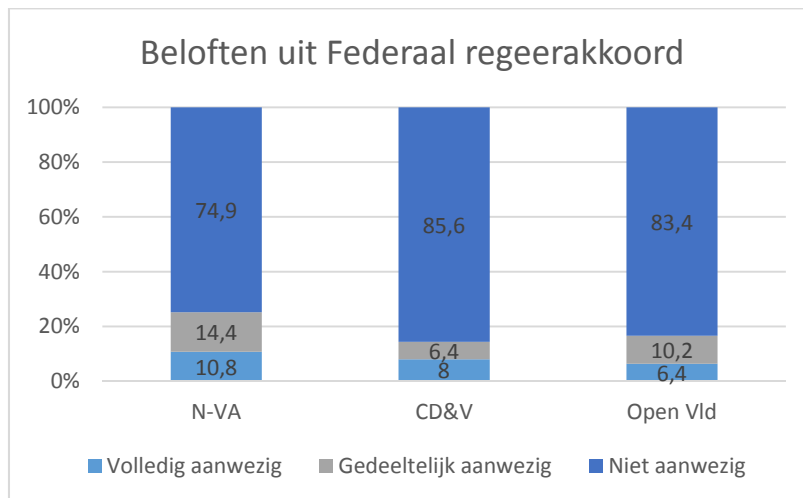
Tabel 16: Overzicht overlap beloften uit Federaal regeerakkoord tussen partijen (N = 362)

	Aantal beloften die overlappen
N-VA – CD&V	10
CD&V – Open Vld	4
Open Vld – N-VA	20
N-VA – CD&V – Open Vld	19

Wanneer we meer in detail gaan kijken hoeveel beloften overlappen. Zien we dat 20 beloften uit het Federaal regeerakkoord zowel in het partijprogramma van N-VA als dat van Open Vld staan, en niet in

het programma van CD&V. Bij het Vlaams regeerakkoord overlapt N-VA en CD&V het meest. 10 beloften uit het Federaal regeerakkoord vinden we zowel terug bij N-VA als CD&V. De minste overlap is er bij CD&V en Open Vld, slechts 4 beloften uit het Federale regeerakkoord vinden we alleen bij deze partijen terug. Bij het Vlaams regeerakkoord overlapt nog 14 beloften. 19 beloften uit het Federaal regeerakkoord vinden we bij alle drie de partijen. Dat waren er bij het Vlaams regeerakkoord nog 27. Opvallend is dus de overlap tussen N-VA en Open Vld. In het Vlaams regeerakkoord stonden 15 beloften in beide programma's.

Figuur 7: Aantal beloften uit Federaal regeerakkoord in de partijprogramma's van de regeringspartijen (N = 362)

De bovenstaande tabel geeft weer of we de beloften uit het Federale regeerakkoord volledig, gedeeltelijk of niet terug vinden in de partijprogramma's van N-VA, CD&V en Open Vld.

N-VA heeft van de drie partijen het hoogste cijfer 'volledig aanwezige' beloften. In het partijprogramma van N-VA vinden we van de beloften uit het Federale regeerakkoord 10,8% volledig terug. Bij CD&V is dit er 8% en bij Open Vld 6,4%.

Bij de categorie 'gedeeltelijk aanwezig' scoort N-VA het hoogst. 14,4% van de beloften uit het Federale regeerakkoord vinden we terug in N-VA partijprogramma. Open Vld bekleedt de tweede plaats met 10,2%. CD&V heeft de laagste score, met 6,4%. In vergelijking met het Vlaamse regeerakkoord zijn Open Vld en CD&V van plaats veranderd.

75% van de beloften uit het Federale regeerakkoord vinden we niet terug in het partijprogramma van N-VA. Bij Open Vld is dat 83% en bij CD&V, 86%. Dat is dus zeer veel.

Tabel 17: Overzicht beloften uit Federaal regeerakkoord per partij

	N-VA	CD&V	Open Vld
Gedeeltelijk aanwezig	52	23	37
Volledig aanwezig	39	29	23
Totaal	91	52	60

In totaal staan er 91 van de 362 beloften uit het Federaal regeerakkoord in het partijprogramma van N-VA. In het partijprogramma van Open Vld vinden we er 60 terug en in het CD&V partijprogramma 52.

Wat opvalt, is dat er minder beloften uit het Federaal regeerakkoord in de partijprogramma's staan in vergelijking met het Vlaams regeerakkoord. De partij met de meeste beloften is tweemaal N-VA. CD&V is de partij met de op één na meeste beloftes uit het Vlaamse regeerakkoord. Open Vld is de partij met de op één na meeste beloftes uit het Federale regeerakkoord. Dit kan te maken hebben met het feit dat Open Vld wel van bij het begin betrokken is bij de Federale regeringsonderhandelingen. Een bijkomende verklaring kan zijn dat er hier nog een vierde speler is, namelijk MR.

Afgaand op onze resultaten kunnen we dus concluderen dat N-VA de grootste positionele macht heeft. Deze partij heeft van de drie regeringspartijen de meeste beloften uit het regeerakkoord in het partijprogramma staan. Bovendien is ze ook telkens de partij die de meeste beloften uit het regeerakkoord enkel in haar partijprogramma heeft staan. Dit zowel op Vlaams als Federaal niveau.

6.3 Combinatie prioriterende en positionele macht

We kunnen nog een stap verder gaan en kijken of het belang dat gehecht wordt aan de thema's in de partijprogramma's een invloed heeft op het aantal beloften. Is het zo dat meer aandacht voor een bepaald thema zorgt voor meer beloften over dat thema? Hiervoor combineren we resultaten van de issues met die van de beloften. Meer concreet nemen we het gemiddelde van de aandacht van de drie regeringspartijen voor de 23 thema's afzonderlijk. Dit is onze onafhankelijke variabele. De afhankelijke variabele is telkens het percentage beloften per thema per regeerakkoord. We onderzoeken dit voor het Vlaams en Federaal regeerakkoord.

We voeren een bivariate regressie uit met 'aandacht voor thema's in partijprogramma's' als onafhankelijke variabele en 'percentage beloften per thema in het Vlaams regeerakkoord' als afhankelijke variabele. Wat is het effect van de aandacht voor de thema's in de partijprogramma's op de beloften in het Vlaams regeerakkoord? Het effect is 0,512. Per bijkomende procent aandacht voor een thema in de partijprogramma's zal het aantal beloften in het Vlaams regeerakkoord stijgen met 0,512%. Het effect is significant want de overschrijdingskans is kleiner dan 0,05 (namelijk 0,013).

Tabel 18: Bivariate regressie van belang aan thema's in de partijprogramma's op het aantal beloften in het Vlaams regeerakkoord (N = 23)

	B	s.e.	Sig.
Aandacht voor thema's in de partijprogramma's	,512	,189	*
Constante	2,123	1,038	

Bivariate regressie; afhankelijke variabele: percentage beloften per thema in Vlaams regeerakkoord; * = $p \leq .05$; ** = $p \leq .01$; *** = $p \leq .001$

We voeren een tweede regressie uit waarbij onze onafhankelijke variabele dezelfde blijft. De afhankelijke variabele is nu 'percentage beloften per thema in het Federaal regeerakkoord'. Wat is het effect van de aandacht voor de thema's in de partijprogramma's op de beloften in het Federaal regeerakkoord? Het effect bedraagt 0,913. Per bijkomende procent aandacht voor een thema in de partijprogramma's zal het aantal beloften in het Federaal regeerakkoord stijgen met 0,913%. Het effect is significant want de overschrijdingskans is 0,008, wat dus kleiner is dan 0,05.

Tabel 19: Bivariate regressie van belang aan thema's in de partijprogramma's op het aantal beloften in het Federaal regeerakkoord (N = 23)

	B	s.e.	Sig.
Aandacht voor thema's in de partijprogramma's	,913	,313	**
Constante	,379	,722	

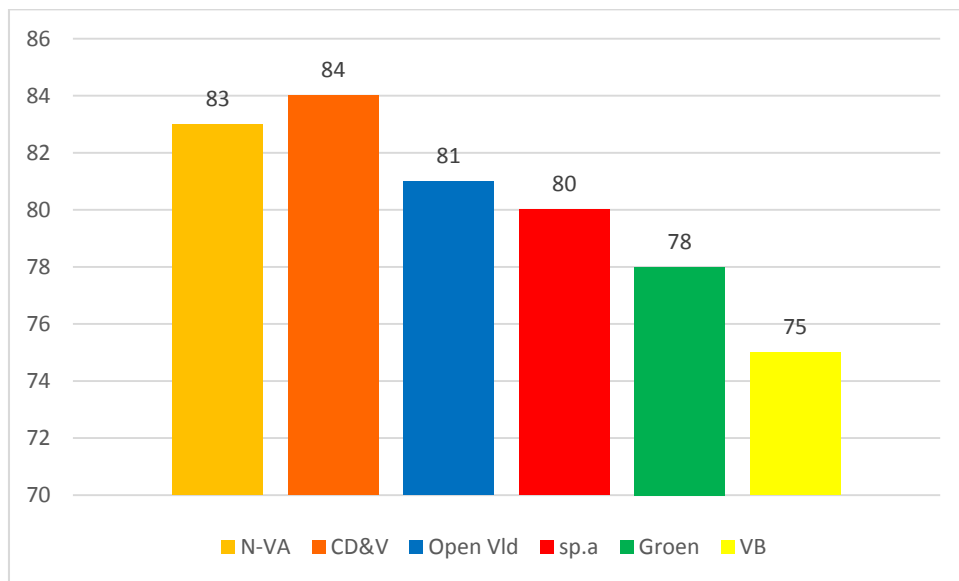
Bivariate regressie; afhankelijke variabele: percentage beloften per thema in Federaal regeerakkoord; * = $p \leq .05$; ** = $p \leq .01$; *** = $p \leq .001$

In de twee gevallen is het effect dus statistisch significant. We zien dat wanneer er één procent bijkomende aandacht is voor een thema, het aantal beloften stijgt met ten minste 0,512%. Dit is het geval voor het Vlaams regeerakkoord. Voor het Federaal regeerakkoord is dat 0,913%. Wat wil zeggen dat wanneer er één procent meer aandacht is voor een thema, het aantal beloften ook met bijna één procent stijgt. Hypothese 6: 'Hoe meer aandacht voor een thema in de partijprogramma's, hoe meer beloften er zullen zijn over dat thema in het regeerakkoord.' kan worden bevestigd.

6.4 Discursieve macht

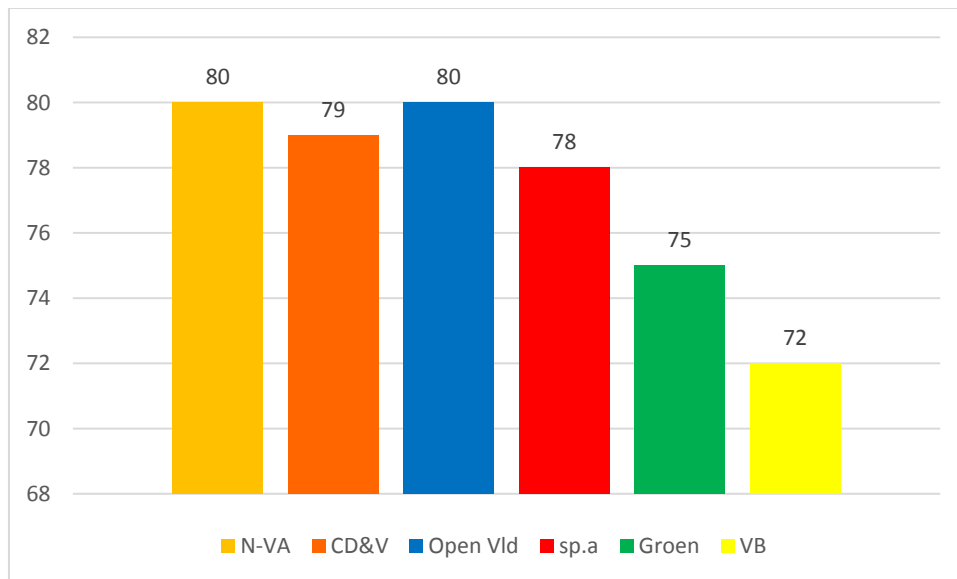
Op de volgende pagina's worden de resultaten van het woordgebruik besproken. We vergeleken het woordgebruik van het regeerakkoord met de partijprogramma's van de politieke partijen. Zowel regerings- als oppositiepartijen werden mee opgenomen in de vergelijking. Eerst bespreken we de resultaten van het Vlaams regeerakkoord. Vervolgens kijken we naar de overeenkomsten van het Federaal regeerakkoord met de Nederlandstalige politieke partijen en nadien met de Franstalige politieke partijen.

Figuur 8: Woordgebruik Vlaams regeerakkoord in vergelijking met Nederlandstalige partijprogramma's

Uit bovenstaande grafiek kunnen we afleiden dat de drie Vlaamse Regeringspartijen de hoogste score behalen. Het Vlaams regeerakkoord toont qua woordgebruik de meeste gelijkenissen met de partijprogramma's van respectievelijk CD&V (84%), N-VA (83%) en Open Vld (81%). De drie oppositiepartijen scoren lager, maar niet zo heel veel. Het Vlaams regeerakkoord vergeleken met het partijprogramma van sp.a, haalt een score van 80%. Hierna volgen Groen (78%) en Vlaams Belang (75%).

Figuur 9: Woordgebruik Federaal regeerakkoord in vergelijking met Nederlandstalige partijprogramma's

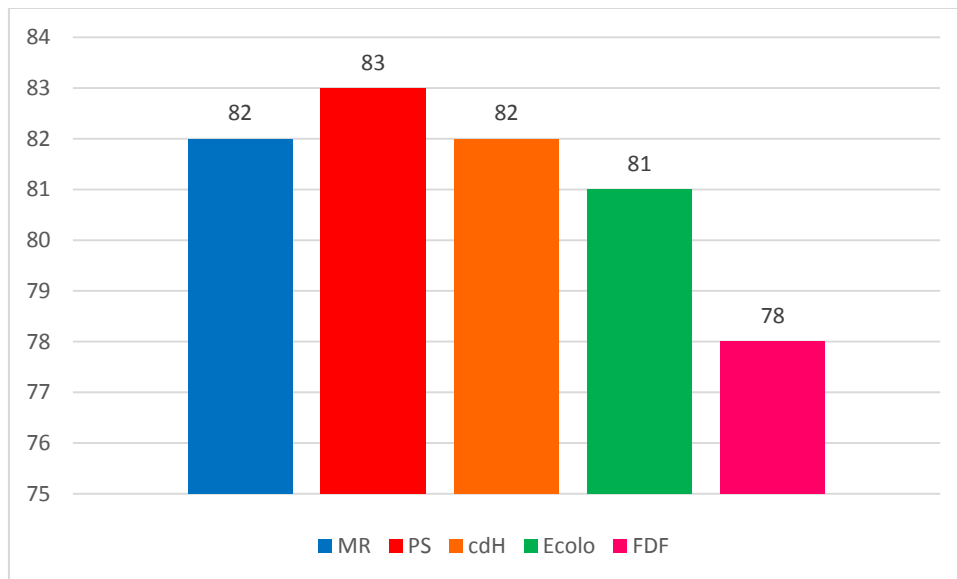

Wanneer we kijken naar het woordgebruik van het Federale regeerakkoord in vergelijking met de partijprogramma's zien we hetzelfde beeld als bij het Vlaamse regeerakkoord. De drie regeringspartijen staan ook hier op de plaatsen één tot en met drie. Al is de volgorde deze keer anders. Op een gedeelde eerste plaats staan N-VA en Open Vld, beiden met 80%. Op de derde plaats staat CD&V met 79%. Sp.a volgt op de voet met 78%. Groen (75%) en Vlaams Belang (72%) maken de lijst compleet.

Wat opvalt is dat, in vergelijking met de resultaten van het Vlaamse regeerakkoord, de scores een paar procentpunten lager liggen. Zo bedraagt het gemiddelde van het Federale regeerakkoord 77,33% en dat van het Vlaamse regeerakkoord 80,17%. Dit heeft een logische verklaring. Er zullen in tegenstelling tot bij het Vlaamse regeerakkoord, MR woorden in zitten.

Een andere vaststelling is dat de partijen Groen en Vlaams Belang steeds de voorlaatste en laatste plaats bekleden. Dit heeft misschien te maken met het feit dat ze nooit meeregeren, op een enkele keer voor Groen na. In 1999 trad Agalev toe tot de regering Verhofstadt I. Daardoor gebruiken ze misschien minder woorden in hun partijprogramma die in een regeerakkoord komen. Ze maken misschien minder gebruik van beleidstaal. Groen en Vlaams Belang zijn de meest 'extreme' oppositiepartijen. Het zijn bijna anti-systeem partijen. Ze staan haaks op de traditionele partijen. Ze praten waarschijnlijk op een andere manier over de thema's.

Figuur 10: Woordgebruik Federaal regeerakkoord in vergelijking met Franstalige partijprogramma's

Bij de vergelijking van het woordgebruik van het Federale regeerakkoord met de Franstalige partijen, zien we een ander beeld dan bij de Nederlandstalige partijen. Hier is het niet de partij die deel uitmaakt van de regering die de hoogste score haalt. Al gaat het om een marginaal verschil. PS, de grootste oppositiepartij aan Franstalige zijde, haalt de hoogste score (83%). Op de tweede plaats komen de partijen MR en cdH met een score van 82%. Ecolo (81%) en FDF (78%) vervolledigen de lijst.

De regeringspartij, MR, staat dus op de tweede plaats. Wat verder opvalt, is het feit dat de drie traditionele partijen (PS, MR en cdH) de hoogste scores halen.

De scores van de Franstalige partijen liggen dicht bij elkaar dan de scores van de Nederlandstalige partijen. Dit zagen we ook bij de resultaten over de prioriterende macht. Nadat al bleek dat ze meer over dezelfde thema's praten, gebruiken ze ook meer dezelfde woorden. Er lijkt dus een patroon in te zitten. Hier zien we dat het verschil tussen het hoogste en laagste cijfer, vier procentpunten bedraagt. Dit zien we niet bij de Nederlandstalige partijen. Hier zijn de verschillen groter. Bij de vergelijking tussen het Vlaamse regeerakkoord en de Nederlandstalige partijen bedraagt het verschil tussen het hoogste en laagste cijfer 8%. De hoogste score is 83% en de laagste score is 75%. Hetzelfde zien we bij het Federale regeerakkoord en de Nederlandstalige partijen. Hier is de hoogste score 80% en de laagste 72%, wat ook een verschil geeft van 8%.

De verschillen tussen de partijen zijn eigenlijk allemaal minieme verschillen. We vinden wel verschillen tussen de regerings- en oppositiepartijen. Hadden we meer woorden eruit gefilterd, zouden de verschillen waarschijnlijk groter zijn geweest. We haalden er een aantal betekenisloze woorden uit. Zo werden voor de Nederlandse versie de, het, een, van, en, of, voor, in, ook, op, om, dat, dan, er, te, die, bij, aan, maar, al, dit, is, nog, met, over, als, wel, door en naar eruit gehaald. Bij de Franstalige versie

waren dat: le, la, l', les, un, une, des, et, de, d', ou, pour, a, dans, en, aussi, sur, ce, que, dont, puis, alors, donc, y, qui, au, aux, mais, déjà, cette, cet, est, encore, avec, par, comme, si, lequel, laquelle, du, qu', 'est, quel, quelle, 'a, n en c.

Wanneer we de resultaten in beschouwing nemen, kunnen we concluderen dat aan Nederlandstalige kant, zowel op Vlaams als Federaal niveau, het telkens een regeringspartij is die de hoogste score haalt. Zo zien we dat het Vlaams regeerakkoord qua woordgebruik het meest overeenkomt met het partijprogramma van CD&V. Het Federaal regeerakkoord toont qua woordgebruik de grootste overeenkomst met N-VA en Open Vld.

Aan Franstalige kant is het niet de regeringspartij die de hoogste score haalt. Al gaat het om een marginaal verschil. Het is de PS, de grootste oppositiepartij aan Franstalige zijde, die de hoogste score haalt (83%). Op de tweede plaats komt MR met een score van 82%.

6.5 Hypothesen en antwoord op onderzoeksvraag

Op de voorgaande pagina's bespraken we de uitkomsten van de drie verschillende methoden. Om een uitspraak te doen over onze hypothesen en om een 'winnaar' van de onderhandelingen aan te duiden, moeten we de resultaten van de prioriterende, positionele en discursieve macht naast elkaar leggen. Niet al deze machten zijn even belangrijk. De positionele macht is belangrijker dan de prioriterende macht, die op haar beurt weer belangrijker is dan de discursieve macht.

We kijken eerst naar het Vlaams regeerakkoord en vervolgens naar het Federaal regeerakkoord.

We zien dat CD&V de meeste prioriterende macht heeft. CD&V en het Vlaams regeerakkoord halen een correlatie van 0,91. De correlatie vat de gelijkenissen in de verdeling van aandacht over de issues.

N-VA heeft de grootste positionele macht. Van de beloften die uit het Vlaams regeerakkoord werden gehaald vonden we er, in vergelijking met de andere regeringspartijen, de meeste terug in het partijprogramma van N-VA.

Het Vlaams regeerakkoord toont qua woordgebruik de meeste gelijkenissen met CD&V (84%). Daarna volgen N-VA (83%) en Open Vld (81%). CD&V heeft dus de grootste discursieve macht.

Tabel 20: Partijen in volgorde van impact op Vlaams regeerakkoord

	Prioriterende macht	Positionele macht	Discursieve macht
1.	CD&V	N-VA	CD&V
2.	Groen	CD&V	N-VA
3.	sp.a	Open Vld	Open Vld
4.	Open Vld		sp.a
5.	N-VA		Groen
6.	VB		VB

Federaal is N-VA de partij met de meeste prioriterende macht. De correlatie tussen N-VA en het Federaal regeerakkoord bedraagt 0,81.

Net zoals op Vlaams niveau, heeft N-VA op Federaal niveau de meeste positionele macht. In vergelijking met de andere partijen heeft N-VA, de meeste beloften die in het Federaal regeerakkoord staan, ook in het partijprogramma staan. Bovendien is ze ook telkens de partij die de meeste beloften uit het regeerakkoord enkel in haar partijprogramma heeft staan.

De meest discursieve macht hebben N-VA en Open Vld. Het Federaal regeerakkoord toont qua woordgebruik de meeste overeenkomsten met N-VA en Open Vld. Ze halen een score van 80%. De andere regeringspartij, CD&V, haalt een score van 79%.

Tabel 21: Partijen in volgorde van impact op Federaal regeerakkoord

	Prioritiserende macht	Positionele macht	Discursieve macht
1.	N-VA	N-VA	N-VA
2.	sp.a	Open Vld	Open Vld
3.	Open Vld	CD&V	CD&V
4.	VB		sp.a
5.	Groen		Groen
6.	CD&V		VB

Aan Franstalige kant heeft MR de meeste prioriterende macht. MR heeft de hoogste correlatie met het Federaal regeerakkoord, namelijk 0,93. Het is dus ook hier weer een regeringspartij die de hoogste score haalt.

Over de positionele macht kunnen we geen uitspraken doen, aangezien we geen Franstalige partijen hebben opgenomen in het onderzoek naar beloften. Dit zou te arbeidsintensief en bijgevolg te veel tijd in beslag nemen. Tijd die er in deze masterproef spijtig genoeg niet was.

De meeste discursieve macht heeft PS. De tweede plaats wordt bekleed door MR. PS, de grootste oppositiepartij een Franstalige zijde, haalt de hoogste score (83%). Op de tweede plaats komen de partijen MR met een score van 82%. Het gaat dus om een marginaal verschil. Het is dus een oppositiepartij die qua woordgebruik de meeste gelijkenissen vertoont met het Federaal regeerakkoord.

Tabel 22: Partijen in volgorde van impact op Federaal regeerakkoord

	Prioritiserende macht	Discursieve macht
1.	MR	PS
2.	Ecolo	MR
3.	cdH	cdH
4.	PS	Ecolo
5.	FDF	FDF

Uit ons onderzoek blijkt dat de eerste plaats bij de drie methoden altijd door een regeringspartij wordt bekleed, met uitzondering van PS, die de meeste discursieve macht heeft van de Franstalige partijen. MR volgt op de tweede plaats met een klein verschil op PS. Bij de discursieve macht bekleden de drie Vlaamse regeringspartijen telkens de drie eerste plaatsen. Bij de prioriterende macht op het Federaal regeerakkoord staan twee van de drie Nederlandstalige regeringspartijen in de top drie en bekleed MR

de eerste plaats bij de Franstalige partijen. Onze verwachting luidde dat regeringspartijen meer invloed hadden op het regeerakkoord dan de oppositiepartijen. Deze verwachting is ingevuld.

We kunnen hypothese 1: *“De invloed van de regeringspartijen op het regeerakkoord is groter dan de invloed van de oppositiepartijen”* dus aanvaarden.

Een andere vaststelling is dat de partijen Groen en Vlaams Belang steeds onderaan in de tabel staan. Dit wanneer we de tweede plaats van Groen bij de prioriterende macht op het Vlaams regeerakkoord even buiten beschouwing laten. Deze twee partijen scoren in het algemeen laag wanneer we spreken over invloed op het regeerakkoord. Dit heeft misschien te maken met het feit dat ze nog nooit meegeregeerd hebben, op een enkele keer voor Groen na. In 1999 trad Agalev toe tot de regering Verhofstadt I. Ze hebben dus weinig tot geen onderhandelingservaring en dus ook geen regeerervaring.

N-VA heeft voor deze regeringen enkel deel uitgemaakt van de vorige Vlaamse Regering. Al kan je hun verhaal niet vergelijken met dat van Vlaams Belang en Groen. N-VA heeft tijdens de vorige Federale regeringsonderhandelingen van 2010 ondervonden hoe belangrijk ervaring wel is. N-VA heeft toen wel belangrijke lessen geleerd. De partij was al voor de verkiezingen van 25 mei 2014 bezig over hoe ze de regeringsonderhandelingen moesten aanpakken. Ze lanceerden het idee dat de federale regeringsonderhandelingen pas konden opgestart worden van zodra er een Vlaamse regering was. Die Vlaamse regering zou dan de federale onderhandelingen voeren (De Redactie, 9 mei 2014). Voorzitter Bart De Wever zei: *“op die manier kunnen we onze onderhandelingspositie oneindig versterken”*. Hieruit blijkt dat ze erg bezig waren met het ‘onderhandelingspel’. Alle partijen denken uiteraard na over onderhandelingsposities en - strategieën, maar N-VA zal dat na de vorige negatieve ervaringen wel extra hard gedaan hebben. De onderhandelingen van 2010 hebben immers een grote impact gehad op N-VA.

De andere partijen (CD&V, sp.a en Open Vld) kunnen alle drie wel wat regerings- en dus ook onderhandelingservaring voorleggen. CD&V en Open Vld staan, gemiddeld genomen, telkens in de top drie. Sp.a zien we overal rond de derde of vierde plaats verschijnen. De partijen met weinig regeringservaring (groen en Vlaams Belang) staan bijna overal op de laatste plaatsten. N-VA vormt hier een uitzondering, want zij scoort overal hoog. We veronderstelden dat partijen met veel regeringservaring en dus ook onderhandelingservaring meer invloed hadden op het regeerakkoord dan andere partijen. Het antwoord is een beetje een enerzijds – anderzijds verhaal. We zien enerzijds dat de verwachting op gaat voor de partijen CD&V, Open Vld, sp.a, Groen en Vlaams Belang maar niet voor N-VA.

Aan Franstalige zijde hebben alle partijen al meegeredeerd in een regering. MR, PS en cdH hebben de meeste regeerervaring. Dit omdat ze zowel op federaal als regionaal niveau meegeredeerd hebben. Ecolo regeerde slechts eenmaal federaal mee. Op regionaal niveau maakte Ecolo een paar keer deel uit van een regering. Enkel het FDF is een beetje een buitenbeentje. De partij regeerde slechts eenmaal mee in de Federale regering, namelijk in de regering Verhofstadt II. Toen vormde ze een kartel met MR. Enkel in Brussel regeerde FDF al verschillende keren mee. FDF en Ecolo hebben dus duidelijk minder federale regeerervaring dan de andere partijen. FDF bekleed zowel bij de prioriterende als discursieve macht, de laatste plaats. Ecolo staat op de tweede plaats bij de prioriterende macht en op de voorlaatste plaats bij de discursieve macht. We zien dus dat MR, PS en cdH het beter doen. Dat was ook de verwachting.

Hypothese 2: *“Partijen met veel regeerervaring en dus ook onderhandelingservaring hebben meer invloed op het regeerakkoord dan andere partijen”* kan dus grotendeels bevestigd worden. De hypothese gaat op voor alle Nederlandstalige en Franstalige partijen, behalve voor N-VA.

De Vlaamse regeringsonderhandelingen werden oorspronkelijk geleid door Bart De Wever (N-VA). Daarna werd er onderhandeld onder leiding van Geert Bourgeois en Kris Peeters, respectievelijk delegatieleiders voor hun partijen. Direct na het sluiten van het Vlaams regeerakkoord op 22 juli 2014, werden Charles Michel (MR) en Kris Peeters (CD&V) samen aangesteld als formateur. Charles Michel zou uiteindelijk de rol van eerste minister op zich nemen. We formuleerden de verwachting dat de partij van de formateur meer invloed heeft op het regeerakkoord dan de andere partijen. Voor de Federale regeringsonderhandelingen gaat onze verwachting niet op. N-VA leverde op Federaal niveau niet de formateur. We zien dat de partij op alle drie de vlakken de hoogste score haalt. Voor de Vlaamse regeringsonderhandelingen gaat de verwachting op als we Bourgeois en Peeters beschouwen als formateurs. Uiteindelijk werd Geert Bourgeois minister-president, maar de onderhandelingen zijn wel geleid door Bourgeois en Peeters. Hier zien we dat CD&V de meeste prioriterende en discursieve macht heeft en N-VA de meeste positionele macht heeft.

We zeiden hierboven al dat de partij (MR) op de eerste plaats staat bij de prioriterende macht en op de tweede plaats bij de discursieve macht. MR doet, het algemeen beschouwd, het beste van alle partijen. MR deelde de formateursrol met CD&V. Charles Michel en Kris Peeters namen de functie samen waar. We moeten hier opmerken dat MR de enige Franstalige regeringspartij is. We formuleerden de verwachting dat de partij van de formateur meer invloed heeft op het regeerakkoord dan de andere partijen.

Hypothese 3: *“De partij van de formateur heeft meer invloed op het regeerakkoord dan de andere partijen”* kan aanvaard worden met het oog op het Vlaams regeerakkoord en de Franstalige Federale

regerakkoorden, maar moet verworpen worden wanneer we het hebben over het Nederlandstalige Federale regeerakkoord.

De federale onderhandelingen waren moeilijk. Het is mogelijk dat de partij van de formateur aan Vlaamse kant, CD&V, meer bezig was met het laten slagen van de onderhandelingen. Het gevolg hiervan kan zijn dat CD&V de eigen thema's en issues 'verwaarloosd' heeft, door de focus op de consensus en het slagen van de onderhandelingen. Want in theorie verdedigt de formateur niet de belangen van zijn partij. Dit beidt een verklaring waarom CD&V minder goed scoort, maar is nog geen verklaring waarom N-VA dan beter scoort. Het kan zijn dat het te maken heeft met het overwicht aan Vlaamse kant. Er is een Nederlandstalige, maar geen Franstalige meerderheid.

Met 31,9% van de stemmen is N-VA aan Vlaamse zijde de grootste partij (De Redactie, 2014b). Hierna volgen CD&V (20,5%), Open Vld (14,2%), sp.a (14%), Groen (8,7%) en VB (5,9%) (De Redactie, 2014b). Ook Federaal is N-VA de grootste partij (32,6%) (De Redactie, 2014a). Weer gevolgd door CD&V (18,7%), Open Vld (15,7%), sp.a (14,2%), Groen (8,6%) en VB (5,9%) (De Redactie, 2014a). De drie grootste partijen zijn dus de drie regeringspartijen. Als we de resultaten van ons onderzoek bekijken, zien we dat gemiddeld genomen het de grotere partijen zijn die de hoogste scores halen. Alleen bij de prioriterende macht gaat dit niet helemaal op. Daar staan de grote en kleine partijen door elkaar. Het is wel telkens één van de grootste partijen die de hoogste score haalt (N-VA of CD&V). Bij de positionele macht zien we dat twee maal de grootste partij (N-VA) de hoogste score haalt. Ook bij de discursieve macht zien we op de drie eerste plaatsen, de drie grootste partijen staan. We mogen de verwachting, dat grotere partijen meer invloed hebben op het regeerakkoord dan andere partijen, aanvaarden.

Met 30,9% van de stemmen is de PS de grootste Franstalige partij op federaal niveau (De Redactie, 2014a). Hierna volgen MR (25,5%), cdH (13,2%), Ecolo (8,7%) en FDF (4,8%) (De Redactie, 2014a). We zien dat de grootste partijen het gemiddeld beter doen dan de kleinere partijen. Zo bekleden de twee grootste partijen telkens de eerste plaats. De kleinste partij, FDF, staat twee maal op de laatste plaats.

Hypothese 4 "Grote partijen hebben een grotere invloed op het regeerakkoord dan kleinere partijen" kan aanvaard worden.

Hier is het belangrijk om te vermelden dat hypothesen één en vier samenhangen. We kunnen niet zeggen dat het effect voornamelijk afkomstig is door regeringsdeelname of dat het aan de grootte van de partij ligt. Die twee hangen samen. In deze context is het niet mogelijk om uitsluitsel te geven.

Wanneer we de invloed van Open Vld vergelijken met de invloed van N-VA en CD&V op het Vlaams regeerakkoord, zien we dat Open Vld telkens lager scoort dan de andere regeringspartijen. Met de uitzondering van de prioriterende macht, waar ze juist voor N-VA staat. Waar CD&V en het Vlaams

regeerakkoord een correlatie halen van 0,91. Haalt Open Vld slechts een correlatie van 0,72 en N-VA 0,64. Kijken we naar de beloften zien we dat er 132 beloften uit het Vlaams regeerakkoord in het partijprogramma van N-VA staan. Voor CD&V zijn dat er 113. Open Vld volgt op geruime achterstand met maar 67 beloften. Open Vld is ook de partij die de minste beloften (11) uit het regeerakkoord enkel in haar partijprogramma heeft staan, tegenover de 63 van N-VA en 45 van CD&V. Ook wanneer we naar het woordgebruik kijken, zien we dat Open Vld de laagste score haalt van de regeringspartijen. CD&V scoort 84%, N-VA 83% en Open Vld 81%.

Hypothese 5: *“De invloed van Open Vld op het Vlaamse regeerakkoord is kleiner dan de invloed van CD&V en N-VA”* kan bevestigd worden.

Hypothese 6: *“Hoe meer aandacht voor een thema, hoe meer beloften er zullen zijn over dat thema”* konden we reeds op pagina 49 bevestigen. Voor de duidelijkheid en volledigheid herhalen we dit nog eens. De resultaten van de regressies toonden aan dat meer aandacht voor een thema in de partijprogramma's leidt tot meer beloften over dat thema in het regeerakkoord. We zien dat wanneer er één procent bijkomende aandacht is voor een thema in het partijprogramma, het aantal beloften in het Vlaams regeerakkoord stijgt met 0,512%. Voor het Federaal regeerakkoord is dat 0,913%. Wat wil zeggen dat wanneer er één procent meer aandacht is voor een thema, het aantal beloften ook met bijna één procent stijgt.

Tabel 23: Overzicht aanvaarde en verworpen hypothesen

		Vlaams	Federaal (Nederlandstalig)	Federaal (Franstalig)
H1	De invloed van de regeringspartijen op het regeerakkoord is groter dan de invloed van de oppositiepartijen.	V	V	V
H2	Partijen met veel regeringservaring en dus ook onderhandelingservaring hebben meer invloed op het regeerakkoord dan andere partijen.	V	v	V
H3	De partij van de formateur heeft meer invloed op het regeerakkoord dan de andere partijen.	V	X	V
H4	Grote partijen hebben een grotere invloed op het regeerakkoord dan kleinere partijen.	V	V	V
H5	De invloed van Open Vld op het Vlaamse regeerakkoord is kleiner dan de invloed van CD&V en N-VA.	V		
H6	Hoe meer aandacht voor een thema, hoe meer beloften er zullen zijn over dat thema.	V	V	

Met behulp van de resultaten en de hypothesen kunnen we een antwoord formuleren op onze onderzoeksvraag. CD&V heeft de meeste prioriterende en discursieve macht wanneer we kijken naar het Vlaams regeerakkoord. N-VA heeft de meeste prioriterende, positionele en discursieve macht als we naar het Federaal regeerakkoord kijken. Ook bij het Vlaams regeerakkoord heeft N-VA de meeste positionele macht. Wanneer we naar de Franstalige partijen kijken, zien we dat MR de meeste prioriterende macht heeft en PS de meeste discursieve macht, met maar een kleine voorsprong op MR. Het antwoord op de onderzoeksvraag luidt als volgt: CD&V heeft de Vlaamse onderhandelingen gewonnen. N-VA heeft van de Nederlandstalige partijen de Federale onderhandelingen gewonnen. MR heeft van de Franstalige partijen de Federale onderhandelingen gewonnen.

7 Conclusie

In deze masterproef onderzochten we wie de regeringsonderhandelingen na de verkiezingen van 2014 heeft gewonnen. Wat eigenlijk betekent dat we onderzochten welke partij de meeste invloed heeft uitgeoefend op het regeerakkoord. In het onderzoek namen we zowel Nederlandstalige als Franstalige regerings- en oppositiepartijen mee.

We vertrokken voor het onderzoek vanuit de partijprogramma's en vergeleken ze op drie manieren met het regeerakkoord. Ten eerste keken we naar de issues. Welke thema's kwamen het meeste voor in de partijprogramma's en welke in het regeerakkoord. Ten tweede onderzochten we de beloften. We haalden de beloften uit de regeerakkoorden en keken of ze in de partijprogramma's stonden. Dit deden we enkel voor de Nederlandstalige regeringspartijen. Zoals eerder aangegeven, uit tijdsgebrek. Ten derde vergeleken we het woordgebruik van het regeerakkoord met de partijprogramma's.

Zes hypothesen lagen aan de basis van het onderzoek. We vonden dat de invloed van regeringspartijen op het regeerakkoord groter is dan de invloed van de oppositiepartijen (H1). Partijen met meer regeringservaring en dus ook onderhandelingservaring bleken meer invloed te hebben op het regeerakkoord dan andere partijen (H2). Dit ging op voor alle partijen met uitzondering van N-VA. Verder zagen we dat voor het Vlaams regeerakkoord en voor het Franstalige Federaal regeerakkoord, dat de formateur meer invloed heeft op het regeerakkoord dan de andere partijen (H3). Dit ging niet op voor het Nederlandstalige Federaal regeerakkoord. Een mogelijke verklaring kunnen de moeilijke onderhandelingen zijn, waarbij CD&V vooral aandacht had voor consensus en compromis. Dat grotere partijen een grotere invloed hebben op het regeerakkoord dan kleinere partijen werd ook bewezen in ons onderzoek (H4). Zoals verwacht had Open Vld een kleinere invloed op het Vlaams regeerakkoord in vergelijking met N-VA en CD&V (H5). Tot slot kon ook de verwachting dat meer aandacht voor een thema in de partijprogramma's leidt tot meer beloften over dat thema in het regeerakkoord aanvaard worden (H6).

Het antwoord op de onderzoeksvraag luidt als volgt: CD&V heeft de Vlaamse onderhandelingen gewonnen. N-VA heeft van de Nederlandstalige partijen de Federale onderhandelingen gewonnen. MR heeft van de Franstalige partijen de Federale onderhandelingen gewonnen.

We kunnen concluderen dat het onderzoek relevant is. De combinatie van de drie methoden was interessant en gaf een genuanceerder beeld dan dat er enkel met issues of beloften werd gewerkt. We zien sterke gelijkenissen tussen de drie methoden. De resultaten van de drie methoden zijn gelijkaardig. We kunnen dus besluiten dat door gebruik te maken van deze combinatie onze resultaten en het antwoord op onze onderzoeksvraag zwaarder doorweegt dan dat we maar een van de methoden gebruikt hadden. Er is nu meer bewijs geleverd. Moesten de resultaten niet gelijkaardig zijn

en er grote verschillen optreden tussen de drie methoden dan zouden we het meeste belang hechten aan de beloften, vervolgens aan de issues en als laatste aan het woordgebruik. Beloften zijn nu eenmaal het belangrijkste, zowel voor de politieke partijen als voor de kiezers. Het gaat over concrete zaken. Het gaat over iets willen of niet willen, over iets invoeren, niet invoeren of behouden. De issue benadering gaat na welke thema's belangrijk worden gevonden. Het woordgebruik heeft eigenlijk enkel een symbolische waarde. Als een partij mag kiezen of haar thema's of haar beloften in het regeerakkoord komen, zal de keuze snel gemaakt zijn. Ook voor de kiezer is het interessanter dat de beloften van de partij waarop ze gestemd hebben het regeerakkoord halen.

In het onderdeel 'discussie' suggereren we enkele mogelijke verbeteringen.

8 Discussie

In deze masterproef keken we naar wie de onderhandelingen na de verkiezingen van 2014 heeft gewonnen. We onderzochten welke partij de meeste invloed heeft uitgeoefend op het regeerakkoord. We deden dit op drie manieren: via issues, via beloften en via het woordgebruik. Bij de issues en het woordgebruik namen we zowel de regerings- als oppositiepartijen mee en dit voor de Nederlandstalige als Franstalige partijen. Enkel bij de beloften werden alleen de Nederlandstalige regeringspartijen opgenomen. Dit was een bewuste keuze. Het was praktisch niet haalbaar, aangezien de tijdsperiode voor een masterproef beperkt is. Idealiter zal verder onderzoek zowel oppositie- als Franstalige partijen mee opnemen. Want het is uiteraard niet uit te sluiten dat er beloften van oppositiepartijen in het regeerakkoord staan. Dit omdat ze dezelfde voorstellen doen als regeringspartijen, maar het kan ook zijn dat de regeringspartijen de oppositie de wind uit de zeilen wil nemen tegen de volgende verkiezingen. Mansergh en Thomson (2007) onderzochten zowel de beloften van regerings- als oppositiepartijen. In Ierland was in de periode 1977 - 2002, 50% van de uitgevoerde beloften afkomstig van regeringspartijen en 45% van oppositiepartijen. Voor Nederland was dit in de periode van 1986 tot 1998, 57% en 33%. Deze relatief hoge cijfers van oppositiepartijen tonen aan dat een sterk mandaatmodel hier niet van toepassing is (Mansergh & Thomson, 2007). Hier spreken we eerder over het agendamodel (Klingemann et al., 1994).

Om de beloften te onderzoeken, vertrokken we vanuit het regeerakkoord. Het is misschien interessanter om te vertrekken vanuit de partijprogramma's. Zo kan je zien welke beloften van partijen er effectief in het regeerakkoord komen. Op die manier kan nagegaan worden wie er loze beloften maakt en wie zich aan z'n beloften houdt.

We haalden het al even aan bij de resultaten van de discursieve macht. De verschillen tussen de partijen zijn allemaal minieme verschillen. Hadden we meer woorden eruit gefilterd, zouden de verschillen waarschijnlijk groter geweest zijn. Nu haalden we er (bijna) enkel voorzetsels uit. Volgend onderzoek zou ook andere betekenisloze woorden, zoals werkwoorden en naamwoorden, eruit moeten halen.

We bespraken in het begin van dit onderzoek een aantal nadelen van het gebruik van beloften en issues. Zo gaven we mee dat beloften niet het volledige beleidsprogramma weergeven. Wanneer we enkel focussen op beloften, verliezen we een deel van het document. Omdat zinnen die geen beloften bevatten niet worden meegenomen, verlies je waardevolle informatie. Waar studies naar beloften dus alleen focussen op beloften gemaakt in partijprogramma's en regeerakkoorden, gebruikt de issue methode het hele document om beleidsprioriteiten en -preferenties af te leiden. Dat is meteen ook een kritiek. Er wordt rekening gehouden met alle zinnen, dus ook louter met retorische zinnen.

Doordat wij in ons onderzoek gebruik maakten van de twee methodes, neutraliseren we de kritiek. Een andere opmerking luidde dat alle beloften als gelijkwaardig worden beschouwd. Vooral in landen waar er coalitieregeringen zijn, kan worden verwacht dat de beloften op een vagere manier worden geformuleerd. In ons onderzoek maakten we daarom een onderscheid tussen vage en concrete beloften. Een laatste kritiek gaat over het feit dat het aantal beloften sterk kan variëren, afhankelijk van de definitie die gehanteerd wordt. Dit komt omdat in de literatuur er niet zoiets is als 'de' definitie van een belofte. We stelden zelf een definitie op. Wanneer dit onderzoek wordt overgedaan en er een andere definitie wordt gehanteerd, zullen de resultaten uiteraard ook verschillen. Het is dus aan de literatuur om een algemeen aanvaarde definitie op te stellen.

We verantwoorden de keuzes en afbakeningen die we gemaakt hebben. De argumenten van praktische haalbaarheid en de beperking van de tijd speelden de grootste rol.

9 Bronnen

- Albaugh, Q., Sevenans, J., & Soroka, S. (2013). *Lexicoder Topic Dictionaries*.
- Albaugh, Q., Sevenans, J., Soroka, S., & Loewen, J. (2013). *The Automated Coding of Policy Agendas: A Dictionary-Based Approach*. Paper presented at the 6th annual Comparative Agendas Project (CAP) conference, Antwerpen.
- Bara, J. (2005). A question of trust: implementing party manifestos. *Parliamentary Affairs*, 58(3), 585 - 599.
- Bloomfield, L. (2011a). Wcopyfind (Version 4.1.4 Executable). Virginia. Retrieved from <http://plagiarism.bloomfieldmedia.com/z-wordpress/software/wcopyfind/>
- Bloomfield, L. (2011b). WCopyfind Instructions. Retrieved 6 april, 2015, from <http://plagiarism.bloomfieldmedia.com/z-wordpress/software/wcopyfind-instructions/>
- Costello, R., & Thomson, R. (2008). Election Pledges and their Enactment in Coalition Governments: A Comparative Analysis of Ireland. *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 18(3), 239 - 256. doi: 10.1080/17457280802227652
- Daku, M., Soroka, S., & Young, L. (2011). Lexicoder (Version 2.0): McGill University, Montreal, Canada. Retrieved from <http://www.lexicoder.com/download.html>
- De Redactie. (9 mei 2014). De Wever: "Met nieuwe Vlaamse regering naar federale onderhandelingstafel". Retrieved 18 mei, 2015, from <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/VK14-formatie/1.1962663>
- De Redactie. (2014a). Verkiezingsuitslagen 2014: de Kamer. Retrieved 18 mei, 2015, from <http://deredactie.be/static/vk2014/static.html>
- De Redactie. (2014b). Verkiezingsuitslagen 2014: Vlaams parlement. Retrieved 18 mei, 2015, from <http://deredactie.be/static/vk2014/static.html>
- Devos, C. (2006). *De Kleermakers en de Keizer. Inleiding tot Politiek en Politieke Wetenschappen*. Gent: Academia Press.
- Duquet, N., & Van Alstein, M. (2011). Kroniek van een gecontesteerde nieuwe wapenwet *Vuurwapens: handel, bezit en gebruik* (pp. 19 - 38). Leuven: Acco
- Joly, J. (2013). *The Impact of Domestic Forces on Foreign Policies. A Study of Party and Media Influences In Belgium*. (Doctor in de Politieke Wetenschappen), Universiteit Antwerpen, Antwerpen.
- Joly, J. (2014). *How do coalition governments organize and communicate their policy priorities for the next legislature? Exploring the relationship between policy emphasis and pledges*.
- Klingemann, H.-D., Hofferbert, R. I., & Budge, I. (1994). *Parties, Policies, and Democracy*. United States of America: Westview.

- Mansergh, L., & Thomson, R. (2007). Election pledges, party competition, and policymaking. *Comparative Politics*, 39(3), 311-329.
- Mortensen, P. B., Green-Pedersen, C., Breeman, G., Chaqués-Bonafont, L., Jennings, W., John, P., . . . Timmermans, A. (2011). Comparing Government Agendas: Executive Speeches in the Netherlands, United Kingdom, and Denmark. *Comparative Political Studies*, 44(8), 973 - 1000. doi: 10.1177/0010414011405162
- Moury, C. (2011). Coalition agreement and party mandate: How coalition agreements constrain the ministers. *Party Politics*, 17(3), 385 - 404.
- Naurin, E. (2013). Is a Promise a Promise? Election Pledge Fulfilment in Comparative Perspective Using Sweden as an Example. *West European Politics*, 37(5), 1046 - 1064. doi: 10.1080/01402382.2013.863518
- Quinn, T., Bara, J., & Bartle, J. (2011). The UK Coalition Agreement of 2010: Who Won? *Journal of Elections, Public Opinion and Parties*, 21(2), 295 - 312. doi: 10.1080/17457289.2011.562610
- Rihoux, B., Dumont, P., & Dandoy, R. (2005). L'effet des médias et des programmes de partis sur le contenu des accords de gouvernement, 1991-1999: particratie ou médiacratie In S. Walgrave, L. De Winter & M. Nuytemans (Eds.), *Politiekeagendasetting in België – Mise à l'agenda politique en Belgique (1991-2000)* (pp. 123 - 148). Gent: Academia Press.
- Sevenans, J. (2014). *Result test dictionary on party manifesto of Vlaams Belang 2014*. Universiteit Antwerpen.
- Sevenans, J., Albaugh, Q., Shahaf, T., Soroka, S., & Walgrave, S. (2014). *The Automated Coding of Policy Agendas: A Dictionary Based Approach (v. 2.0.)*. Paper presented at the CAP Conference 2014, Konstanz.
- Timmermans, A. (2006). Standing apart and sitting together: Enforcing coalition agreements in multiparty systems. *European Journal of Political Research*, 45, 263 - 283. doi: 10.1111/j.1475-6765.2006.00298.x
- Timmermans, A., & Moury, C. (2006). Coalition Governance in Belgium and The Netherlands: Rising Government Stability Against All Electoral Odds. *Acta Politica*, 41, 389 – 407. doi: 10.1057/palgrave.ap.5500139
- Walgrave, S., Varone, F., & Dumont, P. (2006). Policy with or without parties? A comparative analysis of policy priorities and policy change in Belgium (1991-2000). *Journal of European Public Policy*, 13(7), 1039 - 1052.
- Warwick, P. V. (2001). Coalition policy in parliamentary democracies: Who Gets How Much and Why. *Comparative Political Studies*, 34(10), 1212 - 1236.

10 Bijlagen

Tabel A: Ruwe aantallen per thema in Federaal regeerakkoord en Franstalige Partijprogramma's

Thema	Federaal regeerakkoord	MR	cdH	Ecolo	PS	FDF
Gemeentelijk en provinciaal bestuur	2	6	3	6	0	3
Sport en recreatie	4	220	113	361	116	95
Economie en belastingen	380	1459	1251	2321	1171	895
Burgerrechten en vrijheden	129	546	395	1093	446	256
Gezondheid	281	1219	631	1518	709	1054
Landbouw en visserij	19	154	172	357	139	82
Arbeid	553	1578	1314	3183	1297	862
Onderwijs	48	533	925	1196	963	884
Milieu	23	172	185	831	159	149
Energiebeleid	53	188	155	608	211	178
Immigratie en integratie	211	669	354	811	403	198
Verkeer en vervoer	127	485	415	864	377	506
Justitie, rechtspraak en criminaliteit	432	1174	898	1564	697	569
Sociale zaken	104	343	358	892	376	332
Gemeenschapsontwikkeling, Huisvestingsbeleid en stedelijke planning	18	643	558	866	473	401
Ondernemingen, bankwezen en binnenlandse handel	308	929	924	1631	1021	395
Defensie	85	131	70	108	48	47
Wetenschappelijk onderzoek, technologie en communicatie	58	176	194	325	214	81
Buitenlandse handel	11	73	52	64	33	20
Buitenlandse zaken en Ontwikkelingssamenwerking	157	369	251	499	116	83
Functioneren democratie en openbaar bestuur	112	379	291	579	276	220
Ruimtelijke ordening, publiek natuur- en waterbeheer	9	117	71	171	74	48
Kunst, cultuur en entertainment	16	82	59	212	163	39
Totaal	3.140	11.645	9.639	20.060	9.482	7.397

Tabel B: Ruwe aantallen per thema in Federaal en Vlaams regeerakkoord en Nederlandstalige Partijprogramma's

Thema	Fed Reg	Vla Reg	CD&V	Open Vld	N-VA	VB	Groen	sp.a
Gemeentelijk en provinciaal bestuur	2	0	2	1	0	1	11	2
Sport en recreatie	2	116	156	12	47	4	384	147
Economie en belastingen	319	321	621	159	322	100	873	680
Burgerrechten en vrijheden	135	60	99	53	54	14	531	349
Gezondheid	257	141	243	49	133	29	890	549
Landbouw en visserij	10	132	126	19	37	21	432	56
Arbeid	562	173	303	136	333	46	983	643
Onderwijs	18	326	643	141	196	62	929	588
Milieu	34	146	183	11	57	8	852	266
Energiebeleid	118	147	295	75	103	24	782	257
Immigratie en integratie	117	70	103	41	159	64	366	191
Verkeer en vervoer	143	312	453	53	145	46	848	448
Justitie, rechtspraak en criminaliteit	311	33	207	39	159	153	251	245
Sociale zaken	89	164	212	58	146	39	512	459
Gemeenschapsontwikkeling, huisvestingsbeleid en stedelijke planning	19	154	197	54	79	16	366	261
Ondernemingen, bankwezen en binnenlandse handel	257	180	313	94	179	10	675	549
Defensie	118	4	71	16	38	10	145	63
Wetenschappelijk onderzoek, technologie en communicatie	67	33	71	19	35	7	110	76
Buitenlandse handel	13	27	36	7	14	6	72	25
Buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking	140	63	123	37	113	26	449	170
Functioneren democratie en openbaar bestuur	154	134	156	93	142	15	176	109
Ruimtelijke ordening, publiek natuur- en waterbeheer	6	133	55	2	33	10	115	55
Kunst, cultuur en entertainment	10	70	74	13	46	17	243	116
Totaal	2901	2939	4742	1182	2570	728	10995	6304

Tabel C: Aantal beloften per thema in Vlaams regeerakkoord (N = 360)

Thema's	Vage beloften	Concrete beloften	Totaal aantal beloften
Gemeentelijk en provinciaal bestuur	12	5	17
Sport en recreatie	8	0	8
Economie en belastingen	9	11	20
Burgerrechten en vrijheden	4	2	6
Gezondheid	6	5	11
Landbouw en visserij	6	5	11
Arbeid	10	13	23
Onderwijs	30	8	38
Milieu	11	5	16
Energiebeleid	11	4	15
Immigratie en integratie	3	4	17
Verkeer en vervoer	22	16	38
Justitie, rechtspraak en criminaliteit	2	2	4
Sociale zaken	9	9	18
Gemeenschapsontwikkeling, huisvestingbeleid en stedelijke planning	4	5	9
Ondernemingen, bankwezen en binnenlandse handel	13	1	14
Defensie	0	0	0
Wetenschappelijk onderzoek, technologie en communicatie	3	2	5
Buitenlandse handel	0	0	0
Buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking	2	11	13
Functioneren democratie en openbaar bestuur	36	15	51
Ruimtelijke ordening, publiek natuur- en waterbeheer	11	7	18
Kunst, cultuur en entertainment	10	8	18
Totaal	222	138	360

Tabel D: Aantal beloften per thema in Federaal regeerakkoord (N = 362)

Thema's	Vage beloften	Concrete beloften	Totaal aantal beloften
Gemeentelijk en provinciaal bestuur	0	0	0
Sport en recreatie	0	0	0
Economie en belastingen	20	14	34
Burgerrechten en vrijheden	12	0	12
Gezondheid	25	10	35
Landbouw en visserij	0	0	0
Arbeid	43	44	87
Onderwijs	0	0	0
Milieu	2	0	2
Energiebeleid	5	6	11
Immigratie en integratie	14	8	22
Verkeer en vervoer	10	5	15
Justitie, rechtspraak en criminaliteit	42	14	56
Sociale zaken	4	0	4
Gemeenschapsontwikkeling, huisvestingbeleid en stedelijke planning	1	2	3
Ondernemingen, bankwezen en binnenlandse handel	10	5	15
Defensie	7	3	10
Wetenschappelijk onderzoek, technologie en communicatie	8	0	8
Buitenlandse handel	1	0	1
Buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking	13	4	17
Functioneren democratie en openbaar bestuur	18	10	28
Ruimtelijke ordening, publiek natuur- en waterbeheer	0	0	0
Kunst, cultuur en entertainment	2	0	2
Totaal	237	125	362